

Yibruna du taakwaké kavidén kudi

Gotna nyaan naanat kudi débu wakwek

¹ Déknyényba naana képmawaara radaka Got déku kudi déku yéba wakwekwa duwat dé wakwek. Wakwedéka de wani kudi naana képmawaarat wakwek. Wupmalemu apu derét dé wakwek. Lasnyét wadéka de yégan ye déku kudi véknwuk. Lasnyét dé de wale tête kudi wakwedéka de déku kudi véknwuk. De akwi déku kudi véknwe de wani kudi naana képmawaarat wakwek. ² *Bulaa sésékukba yaaran tulé bari yaaké yadéka Got déku nyaanét déku kudi débu wakwek. Wakwedéka déku nyaan naanat débu wakwek. Déknyényba Got déku nyaanét wadéka dé akwi mu kuttaknak. Nyaa, baapmu, kun kwaaré, nyétba rakwa akwi mu, képmaa, képmaaba rakwa akwi mu, waga dé akwi mu kuttaknak. Kuttaknadéka Got dé wak, “Kukba wuna nyaan wani mu akwi kéraaké dé yo.” Naate dé wak. ³ *Déku nyaan wan Got pulak dé ro. Déku paaté wan Gotna paaté pulak. Got apa yadékwá pulak apa dé yo. Got apuba apuba rasaakudékwá pulak dé apuba apuba rasaaku. Déku kudi apat dé kapére yo. Yate dé wadéka kuttaknadén akwi mu deku taaléba rate miték de rasaaku. Dé akwi du taakwa yadan kapéredi mu kutnébulké nae dé kiyaak. Kiyae nébéle raapme Gotna gayét dé

* **1:2:** 1 Pi 1:10; Kl 1:16 * **1:3:** 2 Ko 4:4; Kl 1:15; Yi 8:1

waaré. Waare déku yéknwun tuwa taababa dé ro. Dé némaan ban rakwa taaléba dé rasaaku.

Gotna nyaan némaan ban rate Gotna kudi kure giyaakwa akwi némaan duwat débu talaknak

⁴ *Dé Gotna yéknwun tuwa taababa radéka Got dérét dé wak, “Méné wuna nyaan rate némaan ban méné ro. Méné képmaaba rakwa akwi némaan duwat ménébu talaknak. Wuna kudi kure giyaakwa duwat wawo ménébu talaknak.”

⁵ *Déknyényba Got déku nyaanét wakwedén kudi du nak Gotna nyégaba kéga dé kavik:

Méné wuna nyaan. Wuné wawurék bulaa méné wuna nyaan rate némaan ban méné ro.

Gotna kudi nak du wawo dé kéga kavik:
Wuné déku yaapa. Dé wuna nyaan.

Wani kudi Got déku nyaanét dé wakwek. Déku kudi kure giyaakwa duwat waga kaapuk wakwedén. Déku nyaanét waga wakwedéka naané kutdégék, déku nyaan déku kudi kure giyaakwa duké némaan ban radékwaké. ⁶ *Got déku maknanyan kényi képmaat giyaaduké mawulé yate déké dé kéga wak:

Wuna kudi kure giyaakwa akwi du déku yéba kevéreké de yo.

Naate wadéka Gotna du nak déku kudi dé kavik Gotna nyégaba.

⁷ *Gotna nyégaba déku kudi kure giyaakwa duké kényi kudi dé kwao:

* **1:4:** Pl 2:9 * **1:5:** Sam 2:7; Yi 5:5 * **1:6:** Lu 2:13-14

* **1:7:** Sam 104:4

Got wadu déku kudi kure giyaakwa du déku
kudi véknwute wimut pulak yeyé yeyaké de
yo.

Got wadu déku jébaa yakwa du yaa pulak
yeyé yeyaké de yo.

⁸* Gotna nyégaba déku nyaanké nak kudi kéga
dé kwao:

Got dé wak, “Méné Got, méné némaan ban
rasaakuké méné yo apuba apuba.

Méné yéknwun mawulé yate yéknwun mu
yasaakute némaan ban rate ména du taak-
waké méné miték vu.

⁹ Méné kapéredi muké méné kélik yo.

Méné yéknwun muké male méné mawulé yo.

Yaménékwaké wuné ména némaan ban
ménat wunébu wak, ména duké némaan
ban raménuké.

Méné wani muké yéknwun mawulé yate
dusék yaké méné yo.”

¹⁰* Naate watakne kényi kudi wawo dé déku
nyaanét wakwek:

Némaan Ban, déknyényba batnyé méné
képmaa, képmaaba rakwa akwi mu wawo,
nyét, nyétba rakwa akwi mu wawo, waga
méné apa yate kuttaknak.

¹¹ Wani mu akwi kaapuk yaké dé yo.

Méné kaapuk. Méné rasaakuké méné yo.

Wani mu akwi jégwaa baapmu wut pulak
yaké dé yo.

¹² Naané jégwaa baapmu wut kérae yatja-
datakne kulé baapmu wut naané kérao.

* **1:8:** Sam 45:6-7

* **1:10:** Sam 102:25-27

Méné nyét képmāa, waba rakwa akwi mu wawo waga kérae yatjadatakne kulé nyét kulé képmāa wawo taknaké méné yo.

Méné, wani mu jégwāa yadéran pulak, gwalepa yamarék yaké méné yo.

Méné yéknwun du rasaakuké méné yo

Naate wakwedén kudi dé Gotna nyégaba kwao.

¹³ *Kéni kudi wawo dé kwao Gotna nyégaba:

Got déku nyaanét dé wak, “Méné némaan ban rate wuna yéknwun tuwa taababa raké méné yo.

Raménu wuné wawuru ména maama ména taababa raké de yo.

Rado méné némaan ban rate deké véké méné yo.”

Naate Got dé wak déku nyaanét. Déku kudi kure giyaakwa duwat waga kaapuk wadén.

¹⁴ *Gotna kudi kure giyaakwa duké mé sanévéknwu. De yaga pulak? De wuraanyan pulak téte Gotké de jébaa yo. Got du taakwat Setenna taababa kéraaké mawulé yate dé wadéka de déku kudi kure giyaakwa du ye de kéraadéran du taakwat kutkalé yo.

2

Got naanat Setenna taababa dé kérao

¹ Gotna nyaan némaan ban rate Gotna kudi kure giyaakwa akwi némaan duwat débu talaknak. Talaknadénké naané déku kudi miték véknwuké naané yo. Naané déku kudi déknyényba véknwe naané déku kudi miték véknwusaakuké

* **1:13:** Sam 110:1 * **1:14:** Sam 91:11; Ap 12:7

naané yo. Déku kudi kulaknyénymaré kure
 naané yo. ² *Déknyényba Got déku kudi kure
 giyaakwa duwat déku apa kudi wakwedéka de
 Mosesnyét wani apa kudi wakwek. Naané
 kutdégék. Wakwedan kudi wan adél kudi male.
 Wani apa kudi véknwumarék yan du taakwa, wani
 apa kudiké kuk kwayén du taakwat wawo Got
 yadan kapéredi mu dé yakatak. ³ Déku kudi
 kure giyaakwa du wakwen kudi véknwumarék
 yan du taakwat waga yakatadénké yaga pu-
 lak yaké dé yo, naana Némaan Ban Jisas Krai
 wakwedén kudi véknwumarék yakwa du taak-
 wat? Dé derét némaanba waatite yadan kapéredi
 mu derét némaanba yakataké dé yo. Naana
 Némaan Ban Jisas dé duwat taale wak, Got derét
 Setenna taababa kéraadéranké. Wadéka déku
 kudi véknwun du kukba de naanat wak, “Got
 naanat Setenna taababa kéraaké dé yo. Wani
 kudi wan adél kudi male.” Naate wadaka naané
 wani kudi adél yadékwaké kutdégék. ⁴ *Got
 dé nak pulak apa jébaa, déknyényba vémarék
 yanan apa jébaa dé yak. Yadéka véte naané wak,
 “Jisasna kudi wan adél kudi.” Naate wate naané
 Gotna Yaamabi yakwa jébaa wawo naané vék.
 Got déku mawuléba sanévéknwute wadéka déku
 Yaamabi kés pulak nak pulak apa dé tiyao, kés
 pulak nak pulak jébaa yanoké. Tiyaadéka véte
 naané wo, “Jisasna kudi wan adél kudi.”

*Jisas wan naanat Setenna taababa kéraakwa
 ban*

* 2:2: Yi 12:25 * 2:4: Mk 16:20

⁵ Got déku nyaanét dé wak, dé kulé nyét kulé kępmaaké yadéranké. Wani kulé nyét kulé kępmaaké wunébu wakwek. Got waga wakwetakne kulé kępmaaké némaan du radoké dé déku kudi kure giyaakwa duwat dé wak, kapu kaapuk? Wan kaapuk. ⁶ *Gotna nyégaba du nak dé kulé kępmaaké rakwa némaan duké kéga kavik: Got, méné kapmu méné némaan ban ro. Samuké méné naanéké sanévéknwu?

Naané bakna du taakwa. Némaan du taakwa kaapuk.

Samuké méné du taakwana nyaanké mawulé yo?

⁷ Méné waménéka de ména kudi kure giyaakwa du némaan du radaka dé walkamu tulé bakna du dé rak.

Bulaa déku yéba kevérékte tépa waménék dé némaan ban dé ro.

Rate dé apat kapére yo.

⁸ Méné dérét méné wak, “Méné akwi muké némaan ban raké méné yo. Akwi mu ména taababa raké de yo.” Naate méné dérét wak.

Waga kavidéka naané kutdégék. Got wadu dé akwi muké némaan ban raké dé yo. Got wadu akwi mu déku taababa raké de yo. Nak mu bakna ramarék yaké dé yo. Waga kutdégnte akwi mu waga radaka kaapuk vénakwa. ⁹ *Naané Jisasnyét naané vu. Déknyényba Got wadéka de déku kudi kure giyaakwa du némaan du radaka dé Jisas kényi kępmaaba walkamu tulé rate bakna du dé rak. Radéka dé Got naanéké mawulé lékte wadéka dé akwi du taakwat kutkalé yaké

* **2:6:** Sam 8:4-6; 1 Ko 15:24-26 * **2:9:** Pl 2:8-9

nae dé kiyaak. Dé apakélé kaagél kure dé kiyaak. Kiyaadéka Got déku yéba kevérekte, “Wan rasaakuran némaan ban,” naate, dé déké némaa apa kwayék.

¹⁰ *Got akwi mu dé kuttaknak. Kuttakne dé akwi muké dé miték vu. Dé déku du taakwat kérae déku gayét kure yéké dé mawulé yak. Yate wadéka Jisas dé yaak. Yae apa kaagél dé kurék. Kure déku jébaa yabutitakne dé kulé yaabu kure dé taale yék. Ye dé wupmalemu du taakwat Setenna taababa kéraadu de Jisas kutdén yaabuba yéké de yo Gotna gayét.

¹¹ *Jisas yanan kapéredi mu dé kutnébulék. Kutnébuldéka naané yéknwun mu yate naané Gotna du taakwa naané ro. Jisas, kutnébuldén du taakwa wawo, naana yaapa wan nakurak male. Jisasna mawulé naanéké yéknwun yadéka dé naanat wo, “Wuna wayéknaje.” ¹² *Wani kudi dé kwao Gotna nyégaba. Dé wak:

Méné Got, wuné wuna wayéknajet ménéké wakweké wuné yo.

De jawe tédo wuné de wale tête ména yéba kevéreké wuné yo.

¹³ *Naate watakne nak apu dé kényi kudi wak:

Gotké miték sanévéknwuké wuné yo. Dé wunéké dé miték vu. Wan adél.

Naate watakne nak apu dé kényi kudi wak:

Wuné ro. Got wunéké tiyaadén baadi wawo de wuné wale ro.

Wani kudi dé kwao Gotna nyégaba.

* **2:10:** Yi 5:8 * **2:11:** Mk 3:35 * **2:12:** Sam 22:22 * **2:13:** Ais 8:17-18

Naanat kutkalé yaké nae Jisas dé kényi képmaaba rakwa du rak

¹⁴⁻¹⁵ *Naané Gotna baadi naané ro. Rate naané kényi képmaaba rakwa du taakwa naané ro. Jisas wawo kényi képmaaba rakwa du pulak dé rak. Dé naané kurén sépékwaapa pulak dé kurék. Seten apa dé yo. Yate dé du taakwa kiyaadoké wadéran wani du taakwa kiyaaké de yo. Wupmalemu du taakwa kiyaamuké de wup yo. Wani du taakwa Setenna taababa de ro. Jisas kényi képmaaba rakwa du pulak re dé kiyaak. Setenét yaalébaanké nae dé kiyaak. Setenna taababa rakwa du taakwat kéraaké dé kiyaak. Kiyae wani du taakwat kéraadéka bulaa de kiyaamuké kaapuk wup yadakwa.

¹⁶ Jisas naané Ebrayamna kémét kutkalé yaké sanévéknwute dé kényi képmaat giyaak. Gotna kudi kure giyaakwa duwat kutkalé yaké kaapuk sanévéknwudén. Wan adél. ¹⁷ *Kényi képmaat giyae déku wayéknajet kutkalé yaké mawulé yate dé de kurén sépé pulak dé kurék. Kutte dé du taakwaké mawulé lékte dé Gotké jébaa yakwa nyédé duna némaan ban rak. Rate dé Gotna méniba tête déké yéknwun jébaa male dé yak. Got naana kapéredi mawulé yatnyéputiduké dé Jisas nyédéba tête déké yéknwun jébaa male dé yak. ¹⁸ Jisas kényi képmaaba rakwa du rate apa kaagél kutdéka Seten dérét tébétké dé mawulé yak, dé kapéredi mu yaduké. Yadéka Jisas wani kapéredi mu kaapuk yadén. Jisas waga apa kaagél kure dé Setenna kudi véknwumarék yadéka

* **2:14-15:** 1 Jo 3:8 * **2:17:** Yi 4:15; Mt 4:1-11

naané kutdengék. Seten du taakwa kapéredi mu yadoké tébétdéka Jisas derét kutkalé yaké dé apa yo.

3

Jisasna jébaa dé Mosesna jébaat talaknak

¹ *Jisasna jébaaba yaale wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, Got gunat wawo débu wak, déku du taakwa rate dé wale déku gayéba ragunuké. Guné Jisaské mé sanévéknwu. Dé Gotna kudi dé kure yaak naanéké. Dé Gotké jébaa yakwa nyédé duna némaan ban dé ro. Rate dé naané déku du taakwaké sanévéknwute dé Gorét waato naanéké.

² Got dérét dé wak, nyédé duna némaan banna jébaa déké yaduké. Wadéka dé déké yéknwun jébaa male yak. Déknyényba Gotna du Moses waga dé yéknwun jébaa yak. Dé Gotna du taakwa wale rate deké miték véte dé Gotké yéknwun jébaa yak.

³ Kéni aja kudi mé véknwu. Du yéknwun ga kaatakna déka naané, “Wan yéknwun” naate, naané gaké male kaapuk sanévéknwunakwa. Naané ga kaan duké wawo naané sanévéknwu. Sanévéknwute naané wani duna yéba kevééréknu. Wani aja kudiké mé sanévéknwu. Moses wan gana kwaan pulak. Jisas wan ga kaan du pulak. Naané gaké sanévéknwumarék yanaran pulak, naané Moseské sanévéknwumarék yaké naané yo. Naané Jisaské sanévéknwute déku yéba kevéérékgé naané yo. Ga kaan duna yéba kevééréknakwa

* 3:1: Yi 4:14

pulak, naané Jisasna yéba kevéérékgé naané yo.
⁴ Akwi du, taakwa, gwalmu kuttaknan ban wan
 Got. Naané déku yéba némaanba kevéérékgé naané
 yo. ⁵ Moses Gotna du taakwa wale rate dé Got
 wadén pulak yak. Yate yéknwun jébaa male yate
 dé Got kukba yaran jébaaké dé kudi wakwek.
 Moses wan jébaa yakwa du male. ⁶ *Jisas Krais
 wan Gotna nyaan. Dé Gotna du taakwaké némaan
 ban rate déké miték véte yéknwun jébaa male
 dé yak. Déku jébaa dé Mosesna jébaat talaknak.
 Naané Jisasna jébaaba yaalan du taakwa naané
 Gotna du taakwa naané ro. Naané déku jébaa
 kutsaakute déké miték sanévéknwusaakute waké
 naané yo, “Naana Némaan Ban naanat kutkalé
 yasaakuké dé yo.” Naate wate waga yasaaku-
 naran naané Gotna du taakwa rasaakuké naané
 yo.

*Gotna kudiké kélik yakwa du taakwa yaap ra-
 marék yaké de yo*

⁷⁻⁸ **Jisas Kraisna jébaa Mosesna jébaat talak-
 nadénké sanévéknwute, naané Gotna Yaamabi
 wakwedén kudi véknwuké naané yo. Déku kudi
 Gotna nyégaba kéga dé kwao:

Got bulaa gunat kudi wakwedéran guné déku
 kudi mé miték véknwu.
 Déku kudiké kélik yamarék yaké guné yo.

Déknýényba guna képmawaara du ramarék
 taaléba rate Gotké miték sanévéknwumarék
 yate de déku kudiké kélik yak.
 Yate déké de kuk kwayék.

* **3:6:** Yi 3:14, 10:23
 17:7; Nam 20:2-5

* **3:7-8:** Sam 95:7-11

* **3:7-8:** Eks

Guné de yadan pulak yamarék yaké guné yo.

⁹ Got dé wak, “Guna képmawaara radan taaléba wupmalemu (40) kwaaré wuné rate jébaa yak.

Yawuréka vétakne kapéredi mu yasaakute de wunéké kaapuk miték sanévéknwudan.

¹⁰ Yadaka wuné derét rékaréka yate wuné wak, ‘Apuba apuba deku mawulé kaapuk miték tédekwa. De wuna kudi véknwumuké kélík de yo.’

¹¹ *Naate watakne derét rékarékat kapére yate wuné wak, ‘Wani du taakwa wuné wale yaap ramarék yaké de yo. Wan adél.’ Naate wuné wak.”

Waga dé Got wak.

Isrel yan pulak, Gotna kudiké kuk kwayémarék yaké naané yo

¹² Wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, jéraru yaké guné yo. Guné las guna mawulé kapéredi yadu guné Gotké miték sanévéknwumarék yamuké, guné jéraru yaké guné yo. Guna mawulé waga miték témarék yadu guné rasaakukwa ban Gotké kuk kwayémuké, guné jéraru yaké guné yo. ¹³ Guné jéraru yate kéga yaké guné yo. Yénaa yakwa ban Seten gunat tébédu guné guna kapéredi mawulé véknwute Gotna kudiké kuk kwayémuké guné jéraru yaké guné yo. Got dé akwi du taakwat wo, déku jébaaba yaaladoké. Derét wadéka tulé wekna tédu guné guna du taakwat apuba apuba yéknwun kudi

* **3:11:** Nam 14:21-23

wakwete deku mawulat kutkalé yaké guné yo. Yagunu de yéknwun kudi wakwete guna mawulat kutkalé yaké de yo. Yado guné Gotna kudiké kuk kwayémarék yaké guné yo. ¹⁴ *Déknyényba Jisas Kraisna jébaaba batnyé yaale naané Gotké miték male sanévéknwuk. Naané déké miték sanévéknwusaakuké naané yo. Kukba kiyaaké yate déké wekna sanévéknwusaakuké naané yo. Sanévéknwute kiyae naané Krais wale déku gayéba rasaakuké naané yo. Rasaakunaranké sanévéknwute, guné Gotké miték sanévéknwusaakuké guné yo.

¹⁵ *Gotna nyégaba kwaakwa kényi kudi gunat tépa wuné wakweyo:

Got bulaa gunat kudi wakwedéran guné déku kudi mé miték véknwu.

Déku kudiké kélik yamarék yaké guné yo.

Déknyényba guna képmawaara de déku kudiké kélik yak.

Yate déké de kuk kwayék.

Guné de yadan pulak yamarék yaké guné yo.

Wani kudi naané wawo véknwuké naané yo.

¹⁶ *Mé véknwu. Déknyényba kiyadé Gotna kudi véknwe déku kudiké kélik yate déké kuk kwayék? Wan Isipna képmaa kulaknyénytakne Moses wale yén akwi du taakwa de waga yak. ¹⁷ Wupmalemu (40) kwaaré Got kiyadat dé rékaréka yak? Wan wani kapéredi mu yan du taakwat dé rékaréka yak. Yadéka de du ramarék taaléba kiyaak. ¹⁸ Déknyényba Got dé adél kudi kéga wak, “Wani

* **3:14:** Yi 3:6 * **3:15:** Sam 95:7-8 * **3:16:** Nam 14:1-33

du taakwa wuné wale yaap ramarék yaké de yo.” Wani kudi wate kiyadéké dé wak? Wan Isipna képmáa kulaknyénytakne déké kuk kwayén du taakwaké nae dé wak. ¹⁹ Wani du taakwa waga yadaka naané kutdégék. De Got wale yaap kaapuk radan, de déku kudi miték véknwumarék yadan bege.

4

Gotna du taakwa dé wale yaap raké de yo

¹ Déknyényba Got dé wak, “Guné yae wuné wale yaap raké guné yo. Wan adél.” Naate wadéka déku kudi bulaa wawo dé ro. Naané déku kudi véknwumarék yanaran Got naanat waké dé yo, “Guné wuné wale yaap ramarék yaké guné yo, wuna kudi miték véknwumarék yagunén bege.” Naate wadéranké sanévéknwute guné wup yate jéráwu yaké guné yo, guné dé wale yaap ramarék yamuké. ² Déknyényba Moses ran tulé du taakwa Gotna kudi véknwun pulak, naané Gotna kudi véknwuk. Véknwudan kudi derét kaapuk kutkalé yadén, de wani kudi bakna véknwute déké miték sanévéknwumarék yadan bege. ³ *Naané Gotké miték sanévéknwukwa du taakwa male naané dé wale yaap naané ro. Waga naané kutdégék, kéní kudi Gotna nyégaba kwaakwa bege:

Got dé wak, “Wuné derét rékarékat kapére yate wuné wak, ‘Wani du taakwa wuné wale yaap ramarék yaké de yo. Wan adél.’ Naate wuné wak.”

* **4:3:** Sam 95:11

Waga wate dé déké miték sanévéknwumarék yakwa du taakwaké wakwek. Déknyényba Got akwi mu yabutitakne dé yaap radékwaké kudi wakwek. Déku jébaa yabutitakne dé yaap rak. Rate dé du taakwa déké yaadoké dé raségu.

⁴ *Gotna nyégaba Got yaap ran nyaaké keni kudi dé kwao:

Got nyaa nak taaba sékét nak taababa kayék nakurak déku jébaa akwi dé yabutik.

Yabutitakne nak nyaa dé yaap rak.

⁵ Got waga yaap radéka de déké miték sanévéknwumarék yakwa du taakwa dé wale kaapuk yaap radakwa. Déké Gotna nyégaba Gotna kudi kéga dé kwao:

Wani du taakwa wuné wale yaap ramarék yaké de yo.

⁶ Déknyényba Gotna kudi véknwun du taakwa las dé wale kaapuk yaap radan, déku kudiké kukba kuk kwayédan bege. Bulaa Got wadéka nak du taakwa dé wale de yaap ro. ⁷ *Wani muké naané kutdengék, Got nak tuléké wadén bege. Wani tulé du taakwa ye dé wale yaap raké de yo. Déknyényba Gotna kudiké kuk kwayén du taakwa kiyaadaka wupmalemu kwaaré yédéka kukba Got wadéka Isrelna némaan ban Devit Gotna nyégaba kéga dé kavik:

Got bulaa gunat kudi wakwedéran guné déku kudi mé miték véknwu.

Déku kudiké kélik yamarék yaké guné yo.

Wani kudi wuné kavik.

* 4:4: Jen 2:2 * 4:7: Sam 95:7-8

⁸ Bulaa mé sanévéknwu. Déknyényba Mosesna waagu tawun du déku yé Josua wani du taakwat Gotké yaap ra taalat kure yédu mukatik Got kukba nak yaap ra tuléké wamarék yakatik dé yak. ⁹ Got nak yaap ra tuléké débu wak. Wadéka naané kutdengék. Gotna du taakwa dé wale yaap raké de yo. Got akwi mu yabutitakne yaap radén pulak, déku du taakwa yaap miték male raké de yo. ¹⁰ *Got akwi mu yabutitakne dé yaap rak. Yabutitakne yaap radén pulak, Gotna du taakwa ye dé wale yaap raké de yo. Yate yaap miték male raké de yo. ¹¹ Naané Gotké ye dé wale yaap raké, naané wani kudiké sanévéknwute apa yate miték raké naané yo. Déknyényba Isrelna du taakwa, du ramarék taaléba rate, de Gotna kudiké kuk kwayék. Kuk kwayétakne de Got wale yaap kaapuk radan. Naané de yan pulak yamarék yaké naané yo.

¹² *Got apa yate dé rasaaku. Déku kudi wan apa kudi. Nébi kutkwa kuaa pulak. Saknwu vététi kwadaka kutkwa kulaat dé talaknak. Du nak dut kulaat viyaadéka déku kulaa wani duna biyaaba wulaasaakudékwa pulak, Gotna kudi dé naana mawulé wuraanyanba wawo dé wulao. Wulae téte dé naana mawulé wakwatnyu. Naana mawuléba paakutaknanaka tékwa mu wawo dé wakwatnyu. ¹³ *Got yadén akwi muké dé kutdengék. Naané déké akwi mu paakuké naané yapatiyu. Naané dérét yanakwa akwi muké wakweké naané yo. Wakweno dé yanakwa

* **4:10:** Jen 2:2 * **4:12:** 1 Pi 1:23; Ep 6:17; Re 2:12 * **4:13:** Ro 14:12

mu paakumarék yate wani muké kaapaba kudi wakweké dé yo.

Jisas nyédé du rate wan naana némaan ban

¹⁴ *Naana nyédé du dé ro. Dé nyédé duna némaan ban. Naanat kutkalé yaké nae dé Gotna gayét waare déku méniba dé ro. Wani du wan Gotna nyaan Jisas. Dé naana Némaan Ban. Dé Gotna méniba radékwaké, naané déké miték sanévéknwute déku jébaa kutsaakuké naané yo.

¹⁵ *Déknyényba naana nyédé du kéní kèpmaaba radéka Seten déku mawulé dé yaknwuk. Seten naana mawulé yaknwudékwa pulak, Seten déku mawulé dé yaknwuk. Yaknwudéka dé Jisas kapéredi mu las kaapuk yadén. Jisas naana sépé pulak kure dé kutdéngek. Naana mawulé apa kaapuk yadékwá. Kutdénge Seten naana mawulé yaknwudu naanéké mawulé lékgé dé yo. ¹⁶ *Waga yadéranké sanévéknwute naané wup yamarék yate Gorét waataké naané yo. Got némaan ban déku jaabéba radéka naana némaan ban Jisas nyédé du rate dé naanéké dérét waato. Waga yadékwaké sanévéknwute naané yéknwun mawulé yate Gotké ye dérét waataké naané yo. Dé wan mawulé lékgwa ban. Naanéké kapéredi mu yaadu, dé naanat kutkalé yaduké dérét waatanaran, dé naanéké mawulé lékte yéknwun mawulé tiyaate naanat kutkalé yaké dé yo.

* **4:14:** Yi 10:23 * **4:15:** Yi 2:17 * **4:16:** Yi 10:19

5

*Jisas nyédé du rate wadu naané miték
rasaakuké naané yo*

¹ Naané Judana du kéga naané yo. Got dut nak wadéka dé akwi nyédé duna némaan ban ro. Rate dé kéga jébaa yo. Got nak du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiduké, dé Gotké kwaami viyae kwayu. Du taakwa Gotké kés gwalmu nak gwalmu kwayéké mawulé yadaka nyédé duna némaan ban wani gwalmu nyégéle dé Gotké kwayu. Wani némaan ban kiyaadéka Got nak banét wadéka dé wani némaan banna waagu tawu. Tawe rate kukba kiyaadéka dé nak ban déku waagu tawu. Waga male de yakére yu.

² *Wani némaan ban wan naané pulak du. Deku mawulé wan naana mawulé pulak. Seten deku mawulé yaknwudéka de wawo, naané yakwa pulak, deku mawuléba apa kaapuk yadakwa. Yate de nak du taakwaké mawulé lékgé de yo. Gotké kutdengmarék yakwa du taakwa, Gotké yénakwa yaabu kulaknyényén du taakwat wawo kwekére yate deké mawulé lékgé de yo. ³Wani nyédé duna némaan du deku mawuléba apa yamarék yate Got de yan kapéredi mu wawo yatnyéputiduké de nak taale nak kukba némaan ban rate de Gotké kwaami viyae kwayu. Got nak du taakwa yan kapéredi mu wawo yatnyéputiduké de Gotké kwaami viyae kwayu.

⁴ Gotké jébaa yakwa nyédé duna némaan duna jébaa wan yéknwun jébaa. De wani jébaa bakna kaapuk yadakwa. Got derét wadéka de wani jébaa

* 5:2: Yi 4:15

yo. Déknyényba Got Eronét wadéka yadén pulak, Got dérét wadéka de wani jébaa yo.

⁵ *Krais wawo dé nyédé duna jébaa yak. Got dérét wadéka dé nyédé duna némaan ban rate naanéké jébaa yo. Dé déku yéba kevérekmarék yate dé némaan ban rate wani jébaa yo. Got dérét kéga dé wak:

Méné wuna nyaan. Wuné wawurék bulaa
méné wuna nyaan rate némaan ban méné
ro.

Naate wadéka wani kudi dé kwao déku nyégaba.

⁶ *Nak apu kényi kudi wawo Got dé Jisas Krais-nyét wak:

Méné Gotké jébaa yakwa nyédé du rasaakuké
méné yo, Melkisedek rakwa pulak.

Naate wadéka wani kudi dé kwao déku nyégaba.

⁷ *Déknyényba Jisas kényi képmaaba radén tulé dé Gorét waatak, dé dérét kutkalé yaduké. Dé kiyaamarék yadu Got dérét kutkalé yaduké nae dé némaanba waate géraate dé dérét waatak. Dé déku mawuléba sanévéknwumarék yate, Got mawulé yadéka pulak yaké wadéka dé Got déku kudi véknwuk. ⁸ Jisas wan Gotna nyaan. Wan adél. Kapéredi mu déké wawo dé yaak. Dé apakélé kaagél dé kurék. Kutte Gotna kudi véknwute dé wadén pulak male dé jébaa yak. ⁹⁻¹⁰ Jisas Gotna kudi waga véknwutakne wadén pulak yadéka Got dé dérét wak, “Ména jébaa miték ménébu yak. Yatakne méné waménu, ména

* ^{5:5} Sam 2:7; Yi 1:5
Lu 22:40-44

* ^{5:6} Sam 110:4; Yi 7:1, 16-17

* ^{5:7}

kudi véknwute waménén pulak yakwa du taakwa miték rasaakuké de yo apuba apuba. Méné Melkisedek rakwa pulak, nyédé duna némaan ban raké méné yo.” Naate dé Got Jisasnyét wak.

Naané makwal baadi pulak ramarék yaké naané yo

¹¹ Naané wupmalemu kudi wakweké naané mawulé yo, Melkisedek nyédé duna némaan ban radékwaké. Wani kudi wakwenaran, yaga pulak wani kudi bari kutdéngké guné yo? Wani kudi kutdéngké guné yapatiyu, guna mawulé miték témarék yadé kwa bege. ¹² *Guné wupmalemu kwaaré rate Jisas Kraisna kudi gunébu véknwuk. Guné ké naané wo, “Sal de nak du taakwat Gotna kudiké yakwatnyéké de yo?” Naate wanaka guné derét yakwatnyéké guné yapatiyu. Bulaa nak du gunat tépa yakwatnyéké de yo, Gotké gunat taale wakwenan kudiké. Guné makwal baadi pulak guné ro. De munyaa male kate de apa yakwa kadé mu kaapuk kadakwa. Guné de pulak rate, Gotké taale wakwenan kudi walkamu male véknwute, kukba wakwenaran apa kudi véknwuké yapatiké guné yo. ¹³ Makwal baadi de kaapuk kutdéngdan. Yaga pulak yate kapéredi mu kulaknyé nyetakne yéknwun mu yaké de yo? Du taakwa las, munyaa kakwa makwal baadi rakwa pulak, de miték sanévéknwumarék yate de yéknwun mu yaké kaapuk kutdéngdan. ¹⁴ *Deku mawulé wan baadina mawulé pulak. De Gotké wakwenaran apa kudi véknwuké yapatiké de yo.

* **5:12:** 1 Ko 3:1-3 * **5:14:** Ro 16:19

Du taakwa Gotké taale wakwenan kudi miték véknwudaka nak du Gotna apa kudiké derét de yakwatnyu. Yakwatnyédaka de wani kudi véknwute apa yakwa kadému kakwa du pulak rate de miték kutdégék. Samu mu wan yéknwun mu? Samu mu wan kapéredi mu? Kutdégte de yéknwun mu yate miték ro.

6

Naané apa yate Kraiské miték sanévéknwusaakuké naané yo

¹⁻² Déknyényba guné Jisas Kraisna jébaaké taale wakwenakwa kudi guné véknwuk. Naané wani kudi gunat tépa wakwemarék yaké naané yo. Déknyényba gunat kényi muké wakwenaka guné kutdégék. Guné kapéredi mu yagunéran Gotna gayét yémarék yaké guné yo. Yagunén kapéredi mu kulaknyénytakne guné kulé mawulé kérae Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naaké guné yo. Naate guné déku gayét yéke guné yo. Du taakwa las kés pulak nak pulak paaté yate de gu yaaku. Nak du taakwa Gorét yéknwun mawulé kérae déku jébaa yadoké, du las de nak du taakwana maaknaba taaba kutte de Gorét waato. Kiyaan du taakwa tépa nébéle raapdo Got apakélé kot véknwukwa némaan ban rate yadan mu kaatadu, las miték rasaakudo las kapéredi taaléba rasaakuké de yo apuba apuba. Wani muké guné kutdégék, naané wani muké gunat déknyényba wakwenan bege. Wani kudi tépa wakwemarék yate gunat némaa kulé kudi wakweké naané yo, Jisas Kraisna jébaaké. ³ Got

waga wakwenoké kusékétdéran wani némaa kudi wakweké naané yo.

4-6 *Du taakwa las Gotna kudi taale miték de véknwuk. Véknwudaka Got derét dé kutkalé yak. Yadéka Gotna Yaamabi deku mawuléba dé rak. De Gotna kudi miték véknwute de wak, “Wan yéknwun kudi.” Naate wate de Gotna apaké las de kutdégék. Kukba naané Gotna akwi apaké miték kutdégké naané yo. Wani du taakwa déku apaké las kutdégnte kukba de Gotké kélik yate déké kuk kwayék. De waga yate Gotna nyaanét tépa miba viyaapatatakna pulak de yak. Waga yadaka nak du taakwa dérét de waséléknu. Gotna kudi taale miték véknwe kukba déké kuk kwayén du taakwa Gotké yénakwa yaabuba tépa yéké yapatiké de yo. Yadaranké sanévéknwute naané taale wakwenan kudi tépa wakwemarék yaké naané yo.

7 Kéni aja kudi mé véknwu. Wupmalemu apu maas dé viyao képmaaba. Viyaadéka gu képmaaba dé dawuliyu. Wani képmaaba du taakwa kadému yaanando yéknwun kadému yaal-adéran Got wani képmaaké waké dé yo, “Wan yéknwun képmaa.” 8 Wani képmaaba kés pulak nak pulak raamény baagwi, kapéredi waara male yaalaran naané wani képmaaké waké naané yo, “Wan kapéredi képmaa.” Naate wano Got wani képmaa yaalébaanké mawulé yadu kukba wani képmaa yaa yaanké dé yo.

9 Mawulat kapére yawurékwa du taakwa, wani kapéredi képmaaké kudi wakwete naané gunéké kaapuk sanévéknwunan. Wani kudi wakwete naané nak du taakwaké sanévéknwuk. Naané

* 6:4-6: Yi 10:26-29

kutdégék. Got gunat Setenna taababa kéraadék guné déké yéknwun jébaa yate déké yénakwa yaabuba guné miték yu. Guné dé wale miték rasaakuké guné yo. ¹⁰ *Waga naané kutdégék, Got kapéredi du ramarék yadékwá bege. Dé yéknwun du rate dé yagunén akwi jébaaké yékéyaak yamarék yaké dé yo. Guné déké mawulat kapére yate déku du taakwat kutkalé yatakne derét guné kutkalé yasaaku. Waga yagunékwaké dé yékéyaak yamarék yaké dé yo. ¹¹ *Guné nak nak apa yate wani yéknwun mawulé yasaakugunuké naané mawulat kapére yo. Guné Gotké miték sanévéknwusaakute, Jisas Kraís gwaamale yae déku gayét gunat kure yéduké mawulé yate, raségéké guné yo apuba apuba.

¹² Guné Gotna jébaa kutsaakuké guné yo. Wulkiyaa yamarék yaké guné yo. Du taakwa las Gotké miték sanévéknwute déku jébaa kutsaakute de wulkiyaa kaapuk yadakwa. Guné de yakwa pulak yaké guné yo. Déknyényba Got dé wak, déku du taakwat kutkalé yaduké. Guné déku jébaa kutsaakugunéran dé derét wadén pulak gunat wawo kutkalé yaké dé yo. Waga naané mawulé yo.

Gotna kudi adél yaké dé yo

¹³ *Déknyényba Got némaa adél kudi dé Ebrayamét wak. Got némaan ban rate akwi némaan duwat débu talaknak. Dé déku yéba némaa adél kudi wakwek. ¹⁴ Kéga dé wakwek, “Wuné ménat kutkalé yawuru ména képmawaara

* **6:10:** Yi 10:34; 1 Ko 15:58
22:16-17

* **6:11:** Yi 3:14

* **6:13:** Jen

wupmalemu yaalaké de yo. Wan adél.” ¹⁵ Waga wadéka Ebrayam raségéte dé bari kaapuk wulkiyaa yadén. Yadéka kukba Got wadén kudi adél yadéka dé Ebrayam déku képmawaarat vék.

¹⁶ Du deku kudi apa yaduké de némaan duna yéba wakweyo. Wani némaan duna apa deku apat débu talaknak. Talaknadén apaké sanévéknwute de wani némaan duna yéba wakweyo. Nak du taakwa wakwedakwa kudi adél yadéranké kutdéngdoké, de wani némaan duna yéba wakweyo. Waga wakwedaka de wani kudiké wo, “Wan adél.” Naate watakne de wani kudi véknwu. Wani kudiké tépa waarumarék yaké de yo. ¹⁷ Bulaa Gotké mé sanévéknwu. Wadén pulak yaké dé yo. Déku kudi kulaknyénymarék yaké dé yo. Déknyényba du taakwat wadén pulak, derét kutkalé yadéranké de kutdéngdoké dé mawulé yak. Yate dé déku yéba Ebrayamét wakwete déku kudiké dé wak, “Wan adél.” Naate dé wak.

¹⁸ Got yénaa yamarék yaké dé yo. Waga kutdéngte kényi mu vétik wawo naané kutdéngék. Got wadén kudi kulaknyénymarék yaké dé yo. Déku yéba wakwedén kudi wawo kulaknyénymarék yaké dé yo. Wani mu vétikgé kutdéngte naané Gotna taababa rakwa du taakwa déku kudi véknwuké naané yo. Véknwute naané kutdéngké naané yo. Wadén pulak yaké dé yo. Dé naanat kérae déku gayét kure yéké débu wak. Waga watakne dé naanat kure yédéranké naané kutdéngké naané yo. Kutdéngte naané yéknwun mawulé yaké naané yo.

19-20 *Bot guba yeyé yeyamarék yate nakurak taaléba miték téluké de miba baagwi lékidakwa pulak, naana mawulé miték téduké naané Got wadén kudiké sanévéknwute naané miték kulékiyu, déku kudi. Wadén pulak yate naanat kérae déku gayét kure yédéranké sanévéknwute, naané déké raségu. Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan ban, Gorét waataké nae Gotna gaba lékitaknadan baapmu wut naapiye dé awulaba tékwa nyédé gat wulao. Wulae Gorét waatadé kwa pulak, Jisas déknyényba Gotna gayét wulae bulaa dé Gorét waato. Naanat kutkalé yate kiyae dé taale Gotna gayét wulae bulaa Gorét dé waato, naané ké. Waga yate dé akwi nyédé duké némaan ban dé ro. Melkisedek déknyényba radén pulak, bulaa Jisas dé akwi nyédé duké némaan ban ro. Naané ké Gorét waatate dé némaan ban rasaakuké dé yo apuba apuba. Waga radékwaké sanévéknwute, naané yéknwun mawulé yate Gotké naané raségu.

7

Melkisedek wan nyédé duna némaan ban

¹ *Wani du Melkisedek wan Selemba rakwa du taakwana némaan du dé rak. Rate dé naana Némaan Ban Gotké jébaa yate dé nyédé duna némaan ban rak. Déknyényba Ebrayam waariye némaan duwat viyaatakne gayét tépa gwaamale yédéka dé Melkisedek dérét yaabuba véte dérét kudi dé wakwek, Got dérét kutkalé yaduké. ² Wakwedéka dé Ebrayam viyaadén

* 6:19-20: Lev 16:2; Yi 9:3 * 7:1: Jen 14:17-20

némaan duna gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti takne dé nakurak tabé Melkisedekgé kwayék. Wani yé Melkisedek naana kudiba kéga: Yéknwun mu male yakwa némaan du. Dé yéknwun mu male yakwa du dé rak. Déku gayé Selemna yé naana kudiba kéga: Nakurak mawulé. Dé wani gayéké némaan du rate dé de wale nakurak mawulé yate rakwa du dé rak. ³ *Déku néwepa déku képmawaaraké wawo naané kaapuk kutdénngan. Dérét néwaa kéraalén nyaa, kiyaadén nyaaké wawo las kaapuk kutdénngan. Dé Gotna nyaan pulak rate dé nyédé du dé rasaaku.

⁴ Déké mé sanévéknwu. Naana képmawaara Ebrayam némaan du rate waariye maamat kéraadén gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti takne dé nakurak tabé Melkisedekgé kwayék. Kwayédéka naané kutdénngék. Melkisedek némaan du rate dé Ebrayamét talaknak. ⁵ *Livaina képmawaara Isrelna du rate de wawo wan Ebrayamna képmawaara de ro. Livaina du las nyédé du rate Gotké de jébaa yak. Got Mosesnyét déku apa kudi wakwete kéga wawo dé wakwek, “Isrelna akwi du taakwa de nak nak deku gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti taknaké de yo. Takne nakurak tabé Livaina kémba rakwa nyédé duké kwayéké de yo.” Naate wadéka de waga yak. ⁶ Livaina du male de nyédé duna jébaa yak. Melkisedek wan Livaina du kaapuk. Ebrayamét Got dé

* 7:3: Yi 7:15-17 * 7:5: Nam 18:21

némaa adél kudi wakwek. Wani du Ebrayam dé kéraadén gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti takne dé Melkisedekgé nakurak tabé kwayék. Melkisedek némaan du rate Livaina du ramarék yate wani tabé kérae dé Ebrayamét kudi wakwek, Got dérét kutkalé yaduké.

⁷ Naané naané kutdégék. Némaan du male de bakna duwat kudi wakweyo, Got derét kutkalé yaduké. Bakna du némaan duwat waga kaa-puk wakwedakwa. Wani muké sanévéknwute naané kutdégék. Melkisedek némaan du rate Ebrayamét dé talaknak.

⁸ Isrelna du taakwa deku gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti takne nakurak tabé de nyédé duké kwayék. Wani nyédé du kukba de kiyaak. Kaa-puk rasaakudan. Gotna nyégaba Melkisedekgé kényi kudi dé kwao: “Dé rasaaku.” Wani kudiké sanévéknwute naané kutdégék. Melkisedek némaan du rate Ebrayamét gwalmu nak tabé nyégele rasaakute dé nyédé duwat dé talaknak.

⁹⁻¹⁰ Déknyényba Ebrayam Melkisedeknét véte, kéraadén gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti takne, déké nakurak tabé kwayédéka Ebrayamna képmawaara Livai dé wawo wani tabé dé déké kwayék. Wani tulé Livaina néwaa dérét kéraamarék yaléka yaga pulak dé Livai Melkisedekgé kwayék? Ebrayam Melkisedekgé kwayédéka déku kémba kukba yaalaran du Livai, dé wawo Melkisedekgé kwayé pulak dé yak.

Kulé du yae dé déknyényba ran nyédé duna waagu tawuk

¹¹ Mé sanévéknwu. Déknyényba Livaina képmawaara male Gotké jébaa yakwa nyédé du radoké, Got dé wak. De nyédé du radaka Got Isrelna du taakwat déku apa kudi dé wakwek. Livaina du nyédé du radaka Isrelna du taakwa kulé mawulé kéraamarék yate, Gotna méniba yéknwun du taakwa kaapuk radan. De kulé mawulé kérae déku méniba yéknwun du taakwa rado mukatik, nyédé duna jébaa yadoké Got nak kémna duwat wamarék yakatik dé yak. Eron wan Livaina képmawaara. Got Eronna kémba rakwa dut nak kaapuk wadén, dé nyédé duna jébaa yadu, du taakwa kulé mawulé kérae déku méniba yéknwun du taakwa radoké. Got dé Melkisedek rakwa pulak rakwa dut wak, dé nyédé duna jébaa yadu du taakwa kulé mawulé kérae déku méniba yéknwun du taakwa radoké. Wani du wan Jisas Krai.

¹² Got wadéka kulé du yae taale ran nyédé duna kémba ramarék yate deku waagu tawudéka naané kutdégék. Got kulé kudi dé wakwek.

¹³⁻¹⁴ *Kéni mu wawo naané kutdégék. Du wani kulé duké wakwete de naana Némaan Ban Jisas Kraiské wakweyo. Dé nak kémba dé yaalak. Judana kémba dé yaalak. Livaina kémba kaapuk yaaladén. Déknyényba Judana kémba rakwa du de nyédé duna jébaa kaapuk yadan. Déknyényba Moses kaapuk wadén, Judana kémba rakwa du nyédé duna jébaa yadoké.

* **7:13-14:** Mt 2:6

Jisas Melkisedek yakwa pulak dé nyédé duna jébaa yasaaku

¹⁵ Got dé Jisas Krais némaan ban rate, Melkisedek yan pulak, nyédé duna jébaa yaduké wadék naané kutdengék. Got nak yaabu dé kurék. ¹⁶ *Livaina du de Got déknyényba wadén apa kudi véknwute de nyédé duna jébaa yak. Got wani apa kudi kulaknyénytakne nak yaabu kure dé Jisasnyét wak, nyédé duna jébaa yaduké. Jisas wan Livaina du kaapuk. Dé apa yate rasaakuké dé yo apuba apuba. Rasaakudéranké sanévéknwute Got dérét dé wak, nyédé duna jébaa yaduké. ¹⁷ Jisas Krais nyédé du rate, rasaakudéranké keni kudi Gotna nyégaba dé kwao:

Méné Gotké jébaa yakwa nyédé du rasaakuké méné yo apuba apuba, Melkisedek rakwa pulak.

¹⁸⁻¹⁹ *Got Mosesnyét déknyényba wakwedén apa kudi dé kulaknyényék, Livaina du nyédé duna jébaa yadaranké. Got wani kudi dé kulaknyényék, Livaina du nyédé duna jébaa yate, nak du taakwat kutkalé yaké yapatidan bege. Kulaknyénytakne dé nak yaabu débu kurék, naané kulé mawulé kérae déku méniba yéknwun mu yakwa du taakwa ranoké. Wani yaabu wan yéknwun yaabu. Bulaa kutdén yéknwun yaabu dé déknyényba kutdén yaabu, Livaina du nyédé duna jébaa yate naanat kutkalé yaké sanévéknwudakwa yaabat, débu talaknak. Naané wani yéknwun yaabuba yéte naané kulé mawulé

* **7:16:** Sam 110:4 * **7:18-19:** Ga 2:16; Ro 8:3-4

kérae Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa raké naané yo. ²⁰ *Got déku yéba némaa adél kudi wakwete dé Jisasnyét wak, wani nyédé duna jébaa yaduké. Déknyényba Livaina duwat kaapuk waga wadén, nyédé duna jébaa yadoké. ²¹ Déku yéba némaa adél kudi Jisasnyét wakwedéka du nak déku kudi kéga dé kavik déku nyégaba:

Némaan Ban Got déku yéba némaa adél kudi dé kéga wak,

“Méné wunéké jébaa yakwa nyédé du rasaakuké méné yo apuba apuba. Wan adél.”

Naate wate dé nak mawulé yamarék yaké dé yo.

²² *Wani kudiké sanévéknwute naané Jisaské kutdengék. Dé rasaakudu Got déknyényba wakwedén némaa adél kudi adél yaké dé yo. Wani kudi wan yéknwun male. Got Mosesnyét déknyényba wakwedén adél kudit débu talaknak.

²³ Kéni muké wawo mé sanévéknwu. Déknyényba ran nyédé du kiyaadaka nak du deku waagu tawe nyédé duna jébaa de yak. Yadaka wupmalemu du de nyédé duna jébaa yak. ²⁴ Jisas wan nak pulak nyédé du. Dé apuba apuba dé rasaaku. Dé nyédé duna jébaa dé yasaaku. Nak du déku waagu tawumarék yaké dé yo. ²⁵ *Jisas apuba apuba rasaakute apa dé yo, déké miték sanévéknwute Gotna jébaa kutkwa du taakwat kérae, Gotna gayét kure yédu miték rasaakudoké.

* 7:20: Sam 110:1 * 7:22: Yi 8:6 * 7:25: Ro 8:34; 1 Jo 2:1

Dé apuba apuba rasaakute Gorét dé waato, dé derét kutkalé yaduké.

Némaan Ban Jisas nyédé duna jébaa yate naanat kutkalé yaké dé yo

²⁶ *Jisas wan Gotké jébaa yakwa akwi nyédé duna némaan ban. Dé kapmu naanat kutkalé yaké dé yo. Dé Gotna nyaan dé rasaaku. Dé yéknwun mu male dé yo. Dé kapéredi mu las kaapuk yadén. Dé kapéredi mu yakwa du taakwa wale nakurak mawulé kaapuk yadé kwa. Dé Gotna gayét waare némaan ban dé ro.

²⁷ *Déknyényba ran nyédé duna némaan du akwi nyaa de Gotké kwaami viyae tuwe kwayék. Taale Got yadan kapéredi mu yatnyéputiduké, de déké kwaami viyae tuwe kwayék. Kwayétakne, Got nak du taakwa yadn kapéredi mu yatnyéputiduké, de déké kwaami las wawo viyae tuwe kwayék. Jisas de yan pulak kaapuk yadén. Dé kapéredi mu las kaapuk yadén. Dé nakurak apu male miba kiyae Gotké déku sépé dé kwayék, dé du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiduké. Wan yaakwak. Déku sépé Gotké tépa kwayémarék yaké dé yo. ²⁸ *Déknyényba Mosesna apa kudi véknwute de duwat las wak, nyédé duna jébaa yate akwi nyédé duna némaan du radoké. Wani du wan kapéredi mawulé yakwa du pulak. Kukba Got déku yéba nak kudi wakwete déku nyaanét dé wakwek, dé nyédé duna jébaa yate némaan ban raduké. Déku nyaan wan yéknwun mawulé yate, apuba apuba rasaakukwa ban.

* 7:26: Yi 4:15

* 7:27: Yi 10:10; Ep 5:2

* 7:28: Yi 5:1-2

8

Jisas Gotna gayéba rate dé nyédé duna jébaa yo naanéké

¹ *Wuné kényi némaa muké wuné wakweyo: Waga yakwa nyédé duna jébaa yakwa némaan ban dé ro. Naanat kutkalé yakwa ban Némaan Ban Gotna gayét waare déku yéknwun tuwa taababa rate dé némaan ban ro. ² Rate dé Gotna gaba nyédé duna jébaa yo. Dé jébaa yadé kwa ga wan yéknwun ga. Nak pulak ga. Képmaaba rakwa du las wani ga kaapuk kaadan. Némaan Ban Got male dé wani ga kaak. Képmaaba rakwa nyédé duna némaan ban awula nyédé gat wulae Got wale kudi buldén pulak, Jisas Kraais Gotna gayét waare wani yéknwun gaba dé nyédé duna jébaa yo.

³ Got dé wak, képmaaba rakwa nyédé duna némaan du de akwi nak du taakwat kutkalé yadoké. Derét kutkalé yate kure yaadan gwalmu de kwayék Gotké. Yadan kapéredi mu yat-nyéputiduké, de kwaami viyae tuwe kwayék Gotké. Yadan pulak, naana némaan ban Jisas nyédé duna jébaa yate dé wawo Gotké dé kwayék.

⁴ Déknyényba Moses Gotna apa kudi du taakwat wakwete dé wak, “Livaina du male nyédé duna jébaa yate nak du taakwat kutkalé yaké nae Gotké gwalmu kwayéké de yo.” Naate wadé k Livaina du male de nyédé duna jébaa yo. Jisas kényi képmaaba wekna radu mukatik nyédé duna jébaa yamarék yakatik dé yak, Livaina du ramarék yadén bege. ⁵ *Déknyényba Moses Sainai nébat

* **8:1:** Yi 1:3, 10:12

* **8:5:** Eks 25:40; Kl 2:17

waare Got wale dé kudi bulék. Bulte yégan pulak ye dé vék Gotna kudi buldakwa ga déku gayéba kwaadéka. Kukba Got dé Mosesnyét wak, “Méné wuna kudi bulgunéran ga nak kaaké méné yo. Nébuba raménéka ménat wakwatnyéwuréka wuna gayéba véménén gaké sanévéknwute kaaké méné yo.” Naate wadéka Moses védén ga pulak de kaak. Kaadaka Livaina du wani gaba de nyédé duna jébaa yak. Kaadan ga wan yéknwun ga. Gotna gayéba kwaakwa ga wani yéknwun gat débu talaknak. ⁶ *Déknyényba Got déku apa kudi Mosesnyét watakne dé kudi las wawo wak. Kéga dé wak, “Du taakwa wuna kudi véknwe wawurékwa pulak yadaran wuné derét kutkalé yate yadan kapéredi mu yatnyéputiké wuné yo. Wan adél.” Naate wadéka de Got wadén pulak kaapuk yadan. Yadaka dé yadan kapéredi mu kaapuk yatnyéputidén. Kukba dé kudi nak wawo wakwete dé wak, “Du nak yae gunat kutkalé yaké dé yo. Yadu wuné wawuru guné miték rasaakuké guné yo apuba apuba. Wan adél.” Naate wate dé Jisas Kraiské kudi wakwek. Kukba wakwedén kudi taale wakwedén kudit débu talaknak. Jisas yan yéknwun jébaa Livaina du yan yéknwun jébaat débu talaknak.

Got kukba wakwedén kudi taale wakwedén kudit débu talaknak

⁷ Du taakwa Got taale wakwedén kudi véknwute wadén pulak yaké de yapatik. Yapatidaka Got yadan kapéredi mu yatnyéputimarék yate dé

* 8:6: Yi 7:22, 9:15

vék de déku méniba yéknwun du taakwa ramaré yadaka. De wani kudi véknwute Gotna méniba yéknwun du taakwa rado mukatik, Got kukba nak kudi wakwemarék yakatik dé yak.

⁸ *Naané kutdégék. Déknyényba ran du taakwa de Gotna méniba yéknwun du taakwa kaapuk radan. Waga naané kutdégék, keni kudi Gotna nyégaba kwaakwa bege:

Némaan Ban Got dé wak, “Mé véknwu. Kukba wuné kulé kudi wakweké wuné yo, Isrelna du taakwa, Judana du taakwat wawo.

⁹ Déknyényba deku képmawaara Isipba rakwa duna taababa radaka wuné kapmu derét kérae kure yék.

Wani tulé wuné derét némaa adél kudi wakwewuréka de wuna kudi véknwumarék yadaka wuné deké kuk kwayék.

Wani kudi pulak tépa wakwemarék yaké wuné yo.

¹⁰ Kulé kudi kéga wakweké wuné yo, Isrelna du taakwat: ‘Kukba wuna apa kudi deku mawuléba taknaké wuné yo.

Taknawuru de wuna kudi miték véknwudo wuné deku némaan ban Got raké wuné yo.

Rawuru de wuna du taakwa raké de yo.

¹¹ *Rate de akwi wunat kutdégék de yo.

Némaan du taakwa, baadi wawo wunat kutdégék de yo.

Kutdégte deku du taakwat kéga wakwemarék yaké de yo: Naana Némaan Ban Gorét kutdégéké guné yo.

* 8:8: Jer 31:31-34 * 8:11: 1 Jo 2:27

Naate wamarék yaké de yo, de akwi wunat kutdéngdaran bege.

¹² Wuné deké mawulé lékte yadan kapéredi mu yatnyéputiké wuné yo.

Yate de yadan kapéredi muké tépa sanévéknwumarék yaké wuné yo.’

Naate dé Némaan Ban Got wak.”

¹³ Got waga kulé kudiké wakwete naanat dé wo, déku kulé kudi véknwunoké. Jégwaa yaran gwalmu kaapuk yadékwá pulak, taale wakwedén kudi bari kaapuk yaké dé yo. Kukba wakwedén kudi rasaakuké dé yo.

9

Déknýényba ran némaan ban dé kwaamina wény kwayék Gotké

¹ Déknýényba, Got taale némaa adél kudi wakwedén tulé dé du taakwat wak, déku yéba kevérekdaranké. Déku yéba kevérekdaran ga kaadaranké wawo dé derét wak. ²⁻³ **Wadéka de meme sépat yadan ga de nak kaak. Kaatakne de apakélé baapmu wut nak nyédéba lékitaknak. Lékitaknadaka ga vétik dé ték. Maakna gaba tékwa gaké de wak, “Wan yéknwun ga.” Watakne wani nyédéba de lam nak, jaabé nak taknak. Wani jaabéba de Gotké kwayédan béret taknak. Awula nyédé gaké de wak, “Wan yéknwun ga. Got rakwa nyédé ga.” Naate de wak. ⁴ Wani nyédé gaba de gol matut yadan jaabé taknak. Wani jaabéba de yaa sérakdaka yaatnyé yaalate yéknwun yaama yakwa mu de Gotké taknak. Gol

* **9:2-3:** Eks 25:23-40 * **9:2-3:** Eks 37:1-29

matut kusodan bokis nak de wani nyédé gaba taknak. Wani bokiské de wak, “Gotna némaa adél kudi rakwa bokis.” Wani bokisba gol matut yadan awu dé awulaba nak rak. Wani awuba kadému dé las rak. Wani kadémuké de wak “mana”. Déknyényba Got wadéka wani kadému Gotna gayéba giyaadéka de Isrelna du taakwa wani kadému las kak. Déknyényba Eron sétowe tédén baagé saal dé waarék. Sétowe tédén baagé wawo wani bokisba dé rak. Matu vétik wawo wani bokisba hét rak. Déknyényba Moses Gotna apa kudi wani matuba dé kavik. ⁵ Matut yadan Gotna kudi kure giyaakwa du pulak vétik hét wani bokis takuba kwati yaane hét rak. Wani matut yadan du pulak vétik wani bokisba kwati yaane rabétka du taakwa véte de wak, “Got waba dé ro.” Wani du vétit payék vétik vétik dé ték. Wani payék de meme bulmakawuna wény vaatknwudén taalé de taknatépék. Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan ban dé meme bulmakawu viyae deku wény wani taaléba vaatknwuk, Got du taakwa yadan kapéredi muké tépa sanévéknwumarék yaduké. Bulaa wuné wani gaba rakwa muké kudi las wawo wakwemarék yaké wuné yo.

⁶ *Wani mu Gotna gaba waga radéka Gotna gaba jébaa yakwa du déké jébaa yate akwi nyaa de maakna gaba tékwa gat wulaak. ⁷ *Nyédé duna némaan ban male dé awula nyédé gat wulaak. Dé akwi kwaaré nakurak apu male dé wani gat wulaak. Dé bakna kaapuk wulaadén.

* 9:6: Nam 18:2-3

* 9:7: Eks 30:10

Dé meme bulmakawuna wény kérae kure dé wulaak. Wulae dé wani wény Gotké kwayéte dé wak, “Méné kényi wényét véte yawurén kapéredi mu, nak du taakwa yadan kapéredi mu wawo yatnyéputiké méné yo. Kutdénngan kapéredi mu, kutdénngmarék yanan kapéredi mu wawo yatnyéputiké méné yo.” Naate dé wak. ⁸ *Naané wani muké sanévéknwunaka Gotna Yaamabi naana mawulat kutkalé yadéka naané kutdénngék. Maakna gaba tékwa ga wekna tédéka bakna du taakwa awula Got rakwa nyédé gat wulaaké de yapatiyu. Nyédé duna némaan ban male dé wulao.

⁹ *Bakna du taakwa Gotké wulaamarék yadanké sanévéknwute, bulaa kéga naané kutdénngék. Déknyényba du taakwa yadan kapéredi muké sanévéknwute, Gotna gat ye de Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duké kés pulak nak pulak gwalmu kwayék, de Gotké kwayédoké. Kwaami wawo de nyédé duké kwayék, de viyae tuwe Gotké kwayédoké. Waga yadaka wani du taakwana mawulé kaapuk yéknwun yadén. ¹⁰ Déknyényba Moses wani du taakwat wupmalemu apa kudi dé wakwek, deku sépé yéknwun yaduké. Kadému gu kadaran, gu yaakudaran, kés pulak nak pulak apa kudi véknwudaranké, waga dé derét apa kudi wakwek. Wakwedéka du taakwa wani kudi véknwute wadén pulak yaké de mawulé yak. Got deku mawulé yéknwun yaduké nak kudi wakwedu de wani apa kudi kulaknyényké de yo. Waga naané

* 9:8: Yi 10:19-20 * 9:9: Yi 10:1-2

kutdégék.

Krais kiyaadéka déku wény dé akuk

¹¹ Got nak kudi wakwedéka Jisas Krais dé yaak. Yae dé Gotna gaba jébaa yakwa nyédé du Gotké gwalmu kwayédan pulak, dé kiyaaké yate déku sépé dé Gotké kwayék. Kwayétakne dé naana mawuléké yaabu dé kurék, naana mawulé yéknwun yadu naané Gotna gayét yénoké. Déknyényba Livaina du nyédé duna jébaa Gotké yate de kényi képmaaba rakwa du kaadan gat de wulaak. Jisas Krais kiyae dé kényi képmaaba rakwa du kaadan gat kaapuk wulaadén. Dé Gotna gayét waare déku gayéba kwaakwa gaba dé jébaa yo. Jébaa yadé kwa taalé wan yéknwun taalé male. ¹² *Krais meme bulmakawuna wény Gotké kaapuk kwayédén. Dé nakurak apu kiyaadéka déku wény akudéka dé Gotna gayét waarék. Waare Got rakwa taalat dé wulaak. Got déku wény véte yanan kapéredi mu yatnyéputiye naanat kérae déku taababa dé taknak. Taknadénké naané dé wale miték rasaakuké naané yo apuba apuba.

¹³ *Déknyényba du nak kapéredi muba kutdéka naana du de wak, wani du Gotna méniba kapéredi du radékwaké. Wadaka Gotna gaba jébaa yakwa nyédé du meme bulmakawu viyae, wény kéraate, yaaba kwaami tubiyaapme, bawu wény wawo kérae dé wani duna sépéba vaatknwuk. Vaatknwutakne dé wak, dé Gotna méniba yéknwun du tépa radékwaké. Dé sépéké dé wak. Wani duna

* **9:12:** Ep 1:7-8 * **9:13:** Lev 16:3; Yi 10:4

mawuléké kaapuk wadén. ¹⁴ *Jisas Kraiss waga kaapuk yadén. Dé naana sépat male kutkalé kaapuk yadéka. Dé naana mawulat wawo dé kutkalé yo. Déknyényba naana mawulé kapéredi yadéka naané kéga naané wak, “Naané Moses wakwen apa kudi véknwute wadén pulak yananan naané Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa raké naané yo.” Naate watakne waga raké yapatite bulaa naané kutdégék. Jisas Kraiss yéknwun mu male dé yak. Yate kéné képmaaba rate Gotna kudi véknwute wadén pulak male dé yak. Yadéka Gotna Yaamabi apuba apuba rasaakute déké apa kwayédéka dé déku sépé Gotké kwayék. Kwayéte kiyaadéka déku wény dé akuk. Akudék dé Jisas naana mawulat kutkalé yo. Yadéka naané Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa naané ro. Rate apuba apuba rasaakukwa ban Gotna jébaa male kutsaakuké naané yo.

Kraissna wény akudéka naané kutdégék Gotna kulé kudi adél yadéranké

¹⁵ *Déknyényba Got déku apa kudi du taakwat wakwete dé kéné kudi wawo dé wakwek, “Guné wuna apa kudi véknwugunu wuné gunat kutkalé yaké wuné yo. Wan adél.” Naate wadéka du taakwa apa yamarék yate, wadén pulak yaké yapatidaka Got kulé kudi dé derét wak. Wadéka Jisas Kraiss dé yaak. Déknyényba du taakwa Got wadén pulak yaké yapatidaka Got yadan kapéredi mu kaapuk yatnyéputidén. Du taakwa yéknwun

* **9:14:** 1 Pi 1:18-19; 1 Jo 1:7 * **9:15:** 1 Ti 2:5; Yi 8:6

mawulé yadoké nae dé Kraïs kiyaak. Kiyaadéka Got déku du taakwat dé wak, déku jébaaba yaal-adoké. Watakne dé derét wak, “Kiyaadénké wuné yagunén kapéredi mu yatnyéputiwuru guné wuna du taakwa raké guné yo.” Naate wadéka de déku baadi ro. Rate de dé wale miték rasaakuké de yo apuba apuba.

¹⁶⁻¹⁷ Kéga naané yo. Du nak kukba kiyaadéranké sanévéknwute, apa kudi kéga dé wakweyo, “Kukba wuné kiyaawuru de wuna gwalmu munikweké de yo. Wuna gwalmu kéraaran duna yé bulaa kavitakne kukba kiyaawuru, de waga wuna gwalmu kéraaké de yo. Wan adél.” Naate watakne dé nyégaba wani duna yé kaviyu. Dé wekna radu deku yé nyégaba kavidén du déku gwalmu kéraamarék yaké de yo. Kukba kiyaadu deku yé nyégaba kavidén du vétakne déku gwalmu kéraaké de yo.

¹⁸ Waga yate Got déknyényba déku apa kudi Judana du taakwat wakwedéka de déké bulmakawu viyaadaka wény akudéka kiyaadaka du taakwa véte de wak, “Got némaa adél kudi wakwetakne waga male yaké dé yo. Wény akudéka bulmakawu kiyaadaka vétakne naané kutdengék, déku kudi adél yadéranké.” Naate de wak.

¹⁹ *Déknyényba Moses Got wakwedén akwi apa kudi déku du taakwat wakwetakne dé meme bulmakawuna wény kérae dé gu wale sélorék. Sélore dé makwal migalé répmék. Wani miga yéknwun yaama dé yo. Répme sipsipna yéwi kérae gwaavé guba tawe gaaléba gitakne, wényba tawe,

* **9:19:** Eks 24:6-8

dé yeyé yeyate Gotna apa kudi kavidan nyégaba, du taakwat wawo dé vaatknwuk. ²⁰ Yeyé yeyate vaatknwute dé wak, “Kéni wény véte naané kutdéngek. Got naanat wakwedén apa kudi adél yaké dé yo. Naané déku kudi véknwute wadén pulak yaké naané yo.” ²¹ Naate watakne dé meme sépat yatakne Gotna yéba kevérekdkwa ga, wani gaba rakwa akwi gwalmu wawo dé wényét vaatknwuk. ²² *Got kéni kudi Mosesnyét wadéka dé Isrelna du taakwat wakwek. Got kéga dé wak, “Wuné wényét véte waké wuné yo, ‘Bulaa wani mu yéknwun dé yo.’ Naate waké wuné yo.” Got waga wadéranké sanévéknwute de wupmale muba wény vaatknwuk. Du taakwat kutkalé yaduké wény akuran Got wani du taakwa yan kapéredi mu yatnyéputiké dé yo. Yatnyéputiye yadan kapéredi muké tépa sanévéknwumarék yaké dé yo. Deké wény akumarék yaran Got wani du taakwa yan kapéredi mu yatnyéputimarék yate, yadan kapéredi muké yékéyaak yamarék yaké dé yo.

Krais yadan kapéredi muké dé déku sépé déku wény Gotké kwayék

²³ Kéni képmaaba kwaakwa ga, meme sépat yatakne Gotna yéba kevérekdan ga, wani gaba rakwa mu wawo wan Gotna gayéba kwaakwa ga pulak, wani gaba rakwa mu pulak wawo. Moses dé meme bulmakawuna wény képmaaba kwaakwa ga, wani gaba rakwa muba wawo dé vaatknwuk, de Gotna méniba yéknwun yadoké.

* 9:22: Lev 17:11

Jisas Kraisna wény male dé apa yo, Gotna gayéba kwaakwa ga déku méniba yéknwun yaduké.

²⁴ *Wani kudi wuné wakweyo, Krai kiyae tépa nébéle raapme Gotna gayéba kwaakwa gat wulaadén bege. Kiyae tépa nébéle raapme dé Gorét waataké nae képmaaba rakwa du kaan gat kaapuk wulaadén. Wani ga wan nyaap pulak. Wani ga wan Gotna gayéba kwaakwa ga pulak. Krai Gotna gayét waaré wulae bulaa dé Gotna méniba ro. Rate dé naanéké Gorét waato.

²⁵ Déknyényba akwi kwaaré nyédé duna némaan ban meme bulmakawuna wény kérae kure dé Gotna yéba kévérekdan gat wulae awula nyédé gat dé wulaak. Déku wény kaapuk kérae kure wulaadén. Wulaadén ga wan Got ran ga. Jisas Krai waga kaapuk yadén. Dé nakurak apu kiyaadéka déku wény dé akuk. Déku sépé déku wény Gotké kwayéké nae dé Gotna gayéba kwaakwa gat wulaak. Nakurak apu male dé wulaak. ²⁶ Jisas képmaaba rakwa nyédé duna némaan ban yadén pulak yadu mukatik, dé akwi kwaaré kiyaakatik dé yak. Dé akwi kwaaré kiyaadu mukatik, wup-malemu apu déknyényba apa kaagél kutkatik dé yak. Got képmāa batnyé kuttaknadén tulé apa kaagél kutkatik dé yak. Bulaa ranakwa tulé wawo apa kaagél kutkatik dé yak. Bulaa ranakwa tulé nakurak apu dé Jisas yaak. Dé kiyae déku sépé déku wény Gotké kwayéké nae dé yaak. Got du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputidu de déku méniba yéknwun mu yakwa du taakwa radoké, dé Jisas Krai yaak.

* **9:24:** 1 Jo 2:1

27 *Du taakwa kiyaado kukba Got apakélé kot véknwukwa némaan ba rate deké kudi wakweké dé yo. Akwi du béré taakwa béré nakurak apu male kiyaaké de yo. Got wadu de kiyaaké de yo.

28 *Jisas Krai yadaran pulak dé yak. Dé nakurak apu male dé kiyaak. Wupmalemu du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiké nae dé kiyaak. Kukba dé gwaamale yaaké dé yo. Gwaamale yae dé du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiké yate tépa kiyaamarék yaké dé yo. Gwaamale yae dé déké mawulé yate raségékwa du taakwat kérae kure yéké dé yo, Gotna gayét.

10

Gotké kwaami kwayédaka dé yadan kapéredi mawulé kaapuk yatnyéputidén

1 *Déknyényba Moses Gotna apa kudi Judana du taakwat wakwedéka de kéga yak. Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa raké nae wadaka Gotna gaba jébaa yakwa nyédé du de du taakwa yadan kapéredi muké sanévéknwute de Gotké meme bulmakawuna wény kwayék. Akwi kwaaré Got rakwa gat wulae de Gotké kwayék. Kwayédaka Got yadan kapéredi mawulé kaapuk yatnyéputidén. De Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa raké de yapatik. Nyédé du waga Gotké kwayéte de nak jébaaké derét wakwatnyék, Jisas Krai kukba yaran jébaaké. Krai naanat kutkalé yaran jébaaké nyédé du de naanat wakwatnyu. 2 De naanat kutkalé

* 9:27: Jen 3:19

* 9:28: Yi 10:10; 1 Pi 2:24; Pl 3:20

* 10:1:

Kl 2:17

yaké de yapatik. De du taakwat kutkalé yado wani du taakwa Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa rado mukatik, nyédé du akwi kwaaré waga Gotké kwayémarék yakatik de yak. Gorét waatakwa du taakwa de kutdengék, deku mawulé miték témarék yadékwaké. Kutdengte wupmalemu apu de nyédé duké kwayédaka de Gotké kwayék, déku méniba yéknwun mu yakwa du taakwa radoké. ³ Akwi kwaaré Gotké kwayéte de yadan kapéredi muké sanévéknwuk. Deku mawulé miték témarék yadéka Got yadan kapéredi mawulé kaapuk yatnyéputidén. ⁴ De Gotna méniba yéknwun mu yakwa du taakwa kaapuk radan, kwayédan meme bulmakawuna wény yadan kapéredi mawulé yatnyéputimarék yadén bege.

⁵⁻⁶ *Wani muké sanévéknwute Jisas Krai kényi képmaat giyaaké yate dé Gorét wak:

De kwaami viyae ménéké kwayémuké méné kélik yo.

De yadan kapéredi mawulé yatnyéputiké, yaaba kwaami tubiyaapme ménéké kwayémuké méné kélik yo.

De gwalmu ménéké kwayémuké méné kélik yo.

Yate méné wunéké képmaaba rakwa duna sépé méné tiyaak, wuné kiyae wani sépé ménéké kwayéwuruké.

⁷ Tiyaaménék wuné ménat wo, “Got, wuné kéba wuné ro.

Méné mawulé yaménékwa pulak yaké wuné yo.

* **10:5-6:** Sam 40:6-8

Déknyényba de ména nyégaba kavik, wuné waga yawuréranké.”

Naate dé Krais wak.

⁸ Krais wani kudi wate taale dé wakwek, du taakwa Gotna apa kudi véknwute yadan kapéredi mu yatnyéputiké nae kwaami viyae kwayédakwaké. Wakwete dé wak, “De kwaami viyae ménéké kwayémuké méné kélik méné yo. De yaaba kwaami tubiyaapme ménéké kwayémuké méné kélik yo. De gwalmu ménéké kwayémuké méné kélik yo. Dé waga yadakwaké ména mawulé yéknwun kaapuk yadékwá.” ⁹ Naate watakne dé Gorét wak, “Got wuné kéba wuné ro. Méné mawulé yaménékwá pulak yaké wuné yo.” Naate wadéka naané kutdéngek. De déknyényba yadan pulak, kwaami viyae Gotké kwayémarék yaké de yo. Krais nak pulak paaté ye kiyae déku sépé déku wény Gotké dé kwayék. Waga naané kutdéngek.

¹⁰ *Krais Got mawulé yadékwá pulak yate dé déku sépé déku wény déké kwayéte dé kiyaak. Nakurak apu male dé kiyaak. Got mawulé yadékwá pulak yate kiyaadéka Got yanan kapéredi mu dé yatnyéputik. Yatnyéputidé bu-laa naané yéknwun du taakwa naané ro Gotna méniba.

Krais déku sépé Gotké kwayétakne dé yadan kapéredi mu yatnyéputik

¹¹ Akwi nyaa Gotna gaba jébaa yakwa akwi nyédé du de deku jébaa yo. Yate de wup-malemu apu meme bulmakawu viyae Gotké kwayu. Kwayédakwa mu dé du taakwa yadan

* **10:10:** Yi 9:12

kapéredi mu yatnyéputiké dé yapatiyu. ¹² *Jisas Kraais yadakwa pulak kaapuk yadén. Dé nak pulak dé yak. Dé déku sépé déku wény Gotké kwayéte dé kiyaak. Nakurak apu male dé kiyaak. Du taakwa yadan kapéredi muké tépa kiyaamarék yaké dé yo. Déku jébaa yabutitakne kiyae dé Gotna gayét waarék. Waare némaan ban rate déku yéknwun tuwa taababa dé ro.

¹³ *Dé Got déku maamat déku taababa taknadu dé deké némaan ban rate védéran tuléké dé raségu.

¹⁴ Dé nakurak apu déku sépé déku wény Gotké kwayétakne kiyaadéka Got déku jébaaba yaalan du taakwa yadan kapéredi mu débu yatnyéputik. Yatnyéputidénké Gotna méniba apuba apuba de yéknwun mu yakwa du taakwa rasaakuké de yo.

¹⁵ *Gotna Yaamabi wawo wani muké dé wakwek. Wakwedéka déknyényba ran du nak dé Gotna nyégaba kéga kavik:

¹⁶⁻¹⁷ Némaan Ban Got kéga dé wak: “Kukba wuné kulé kudi derét kéga wakweké wuné yo.

Wuna apa kudi deku mawuléba taknaké wuné yo.

Taknawuru de wuna kudi miték véknwuké de yo.”

Naate watakne dé kéga wak, “Yadan kapéredi mu yatnyéputiye wuné wani muké tépa sanévéknwumarék yaké wuné yo.”

¹⁸ Némaan Ban Got waga wadéka du nak dé Gotna nyégaba kavik. Wani kudiké sanévéknwute naané kutdengék. Got du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiye wani kapéredi muké

* **10:12:** Yi 1:3 * **10:13:** Yi 1:13 * **10:15:** Jer 31:33-34

sanévéknwumarék yadu meme bulmakawu viyae deku wény déké tépa kwayémarék yaké de yo, yadan kapéredi mu yatnyéputiduké.

Naané Gotké miték sanévéknwute déké yéke naané yo

¹⁹ *Wuna némaadugu wayéknaje nyangegu pulak rakwa du taakwa, mé véknwu. Jisas naanéke kiyaadék déku wény akudénké, naané Got rakwa gat yéke naané yo. Wup yamarék yate, yéknwun mawulé yate, dé rakwa gat yéke naané yo. ²⁰ *Jisas naanéke dé kulé yaabu kurék, Gotké yénoké. Dé yanan kapéredi mu yatnyéputiké nae déku sépé déku wény Gotké kwayétakne dé kiyaak. Kiyae dé Got rakwa gat wulaak. Wulae dé wale rasaakuké dé yo. Jisas kiyaadéka Gotna gaba lékitaknadan baapmu wut gétbiyaadék Gotké yénaran yaabu dé kwao. Jisas waga naanéke yadénké, naané Gotké yéke naané yo. ²¹ Jisas Gotna gaba nyédé duna jébaa yatakne dé akwi nyédé duna némaan ban ro. ²² *Rate dé Gotna du taakwa naanéke miték vu. Védékwaké sanévéknwute, naané Gotké yéke naané yo. Jisas kiyaadéka déku wény akudéka déké miték sanévéknwunaka naana mawulé yéknwun dé yak. Yadéka naané déku yéba gu yaakuk. Waga yatakne naané kutdengék. Naané mawulé vétik yamarék yate, nakurak mawulé yate, wup yamarék yate, Jisaské miték sanévéknwusaakute Gotké yéke naané yo.

* **10:19:** Yi 4:16 * **10:20:** Mt 27:51-52 * **10:22:** 1 Jo 1:7; Ep 5:26

23 *Naané Jisasna jébaaba yaalan du taakwa naané naana mawuléba wo, “Got débu wak, naanat kutkalé yadéranké. Déku kudi akwi adél yaké dé yo.” Naate wate naané Jisasna jébaa kutsaakute nak du taakwat wakweké naané yo, Gotna kudi adél yadéranké. Mawulé vétik yamarék yate nakurak mawulé male yate waga yasaakuké naané yo. 24 Yate naané wale Jisasna jébaaba yaalan du taakwaké sanévéknwute, naané derét kutkalé yano de naanat kutkalé yaké de yo. Naané akwi waga yate nak du taakwaké mawulat kapére yate yéknwun mu male yaké naané yo. 25 Jisasna jébaaba yaalan du taakwa las nakurakba kaapuk jawe rate Gotna kudi buldakwa. Naané de yakwa pulak yamarék yaké naané yo. Jisas Kraiis gwaamale yaaran nyaa bari yaaké dé yo. Yaadéranké sanévéknwute naané nakurakba jawe rate Gotna kudi bulte naana mawulat kutkalé yaké naané yo.

Naané Gotna nyaanké kuk kwayémarék yaké naané yo

26 *Kéni adél kudi naané kutdéngek. Jisas Kraiis du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiké nae dé déku sépé déku wény Gotké kwayétakne dé kiyaak. Wani adél kudi kutdénkte naané wani kudiké kuk kwayéte kapéredi mu yasaakunaran nak du Got yanan kapéredi mu yatnyéputiduké Gotké kwayéké dé yo, kapu kaapuk? Wan kaapuk. Kwayémarék yaké dé yo. Yadu Got wani kapéredi mu yatnyéputimarék yaké dé yo. 27 Yadu naané déku kudiké kuk

* 10:23: Yi 4:14 * 10:26: Yi 6:4-6

kwayénaran wupmét kapére yaké naané yo. Kukba Got apakélé kot véknwukwa némaan ban rate yanan kapéredi mu naanat yakatate wadu naané apakélé yaa yaansaakukwa taalat yéké naané yo. Gotna kudiké kuk kwayékwa akwi du taakwa yaa yaansaakukwa taalat yéké de yo. ²⁸ *Déknyényba du nak Moses wakwen apa kudiké kuk kwayéte kapéredi mu yadéka du vétik kupuk dérét vétakne kot véknwukwa némaan banét kudi wakwedaka dé deku kudi véknwute dé wak, wani dut viyaapérékdoké. Wani duké mawulé lékmarék yate dé kot véknwukwa némaan ban wak, wani dut viyaapérékdoké. ²⁹ *De Moses wakwen kudiké kuk kwayén dut waga yadanké, Got déku nyaanké kuk kwayén du taakwat yaga pulak yaké dé yo? Derét wani kapéredi mu némaanba yakataké dé yo. Déknyényba Got dé wak, “Du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiké dé kiyaadu déku wény akuké dé yo. Wan adél.” Naate wadéka déku nyaan Jisas yae dé kiyaak. Kiyaadéka du taakwa las kapéredi kudi wakwete de wo, “Dé kiyae dé yanan kapéredi mu kaapuk yatnyéputidén.” Naate wate de Gotna nyaan Jisaské kuk kwayu. Kwayéte de Gotna Yaamabi naanéké yéknwun mawulé tiyaadékwaké kapéredi kudi wakwete dérét de waséléknu. Waga yakwa du taakwat wani kapéredi mu Got némaanba yakataké dé yo. ³⁰ *Yakatadéranké naané kutdéngek, Gorét kutdénngan bege. Got déknyényba dé wak, “Du taakwa kapéredi mu

* **10:28:** Diu 17:6
32:35-36; Ro 12:19

* **10:29:** Mt 26:27-28

* **10:30:** Diu

yadaran wuné derét yadan kapéredi mu yakataké wuné yo.” Kéni kudi wawo dé déku du taakwat wak, “Wuné, guna Némaan Ban, kot véknwukwa némaan ban rate yagunén mu kaataké wuné yo.” Naate wadéka déku kudi dé kwao, déku nyégaba. ³¹ Got apuba apuba rasaakuké dé yo. Rate déké kuk kwayékwa du taakwat wani kapéredi mu némaanba yakataké dé yo. Yakatadéranké de wupmét kapére yaké de yo.

Naané apa yate Gotké miték sanévéknwusaakuké naané yo

³² Guné déknyényba ragunén tuléké mé sanévéknwu. Wani tulé guné Gotna jébaaba yaale kulé mawulé guné kéraak. Kéraagunéka Gotna maama gunat yaalébaandaka guné apakélé kaagél kurék. Kutte guné Gotké kaapuk kuk kwayégunén. Guné apa yate déku jébaa guné kutsaakuk. ³³ Kutsaakugunéka nak apu guna maama apa yate wadaka guné akwi du taakwana méniba tégunéka de gunat wasélékte viyaak. Nak apu de nak du taakwat waga yadaka guné wani du taakwa wale téte derét guné kutkalé yak. ³⁴ *Jisas Kraisna kudiké kélik yakwa du déku jébaaba yaalan du taakwat raamény gaba taknadaka guné déké mawulé lékte derét kutkalé yak. Kwatkwa du gunéké apa yate guna gwalmu bakna kéraadaka guna mawulé kaapuk kapére yadén. Guna mawulé miték dé ték. Guné kutdengék. Kukba guné Gotna gayét ye dé wale miték rasaakuké guné yo. Waga kutdenggunéka de guna gwalmu kéraadaka guna mawulé

* **10:34:** Mt 6:20

kaapuk kapére yadén. ³⁵ Waga ragunéranké sanévéknwute guné wup yamarék yaké guné yo. Guné Gotna kudi miték véknwusaakugunu Got kukba gunat miték male yaké dé yo. ³⁶ *Guné apa yate Got wadén pulak yasaakuké guné yo. Déku jébaa kutsaakuké guné yo. Déku jébaa kulaknyénymarék yaké guné yo. Yagunu Got wadén pulak gunat kutkalé yadu guné miték rasaakuké guné yo. ³⁷ **Waga yagunéranké Gotna kudi kéga déku nyégaba dé kwao: Walkamu tulé re yaaran ban yaaké dé yo. Bari yaaké dé yo.

³⁸ *Yaadu yéknwun mu yakwa wuna du taakwa wuna kudi miték véknwusaakudaran de apuba apuba miték rasaakuké de yo.

De wunéké kuk tiyaadaran wuna mawulé deké yéknwun yamarék yaké dé yo.

³⁹ Naané wani du taakwa pulak kaapuk yanakwa. Gotké kuk kwayékwa du taakwa de yalakgé de yo. Got wale rasaakumarék yaké de yo. Naané Gotna kudi miték véknwusaakukwa du taakwa naané dé wale miték rasaakuké naané yo apuba apuba.

11

Kéga yate naané Gotké miték sanévéknwu

¹ *Kéga yate naané Gotké miték sanévéknwu. Naana mawuléba kéga naané wo, “Got wadén

* 10:36: Yi 6:12

* 10:37: Aba 2:3-4

* 10:37: Re 22:20

* 10:38: Ro 1:17

* 11:1: 2 Ko 5:6-7

pulak yaké dé yo. Wan adél.” Naate wate naané kutdénégék, Got waga yadéranké. Dérét vémarék yate déku jébaaké miték kutdénngmarék yate naané raségu, naanat kutkalé yaduké. Raségéte dé waga yadéranké naané kutdénégék. ² Déknyényba ran du las Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naadaka dé Got wak, “Wani du wan yéknwun mu yakwa du.” Naate dé wak. ³ *Déknyényba Got vémarék yanakwa mu kérae dé nyét képmāa kuttaknak. Bulaa naané Gotké miték sanévéknwute kényi képmāaba rakwa mu véte naané kutdénégék. Déknyényba dé watakne akwi mu dé kuttaknak.

Ebel, Inok, Noa

⁴ *Déknyényba némaadu bét wayékna bét rak. Bétku yé Ken bét Ebel. Bét Gotké gwalmu kwayék. Ebel Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naate déké gwalmu kwayédéka Got dé déké wak, “Wan yéknwun mu dé tiyaak. Wan yéknwun mu yakwa du dé.” Naate wadéka déku mawulé Kenké kaapuk yéknwun yadén, Ken Gotké miték sanévéknwumarek yadén bege. Bulaa Ebel kaapuk radékwa. Déknyényba dé kiyaak. Bulaa naané Gotké miték sanévéknwudénké sanévéknwute, naané wawo Gotké miték sanévéknwuké naané yo.

⁵ *Déknyényba ran du déku yé Inok, dé wawo Gotké miték sanévéknwute, déku kudiké dé “Adél” naak. Naadéka Got dé dérét déku gayét kure waarék. Dé kaapuk kiyaadén. Du déké de sékalpatik, dérét Got déku gayét kure waarédén

* 11:3: Jen 1:1 * 11:4: Jen 4:3-5 * 11:5: Jen 5:24

bege. Inok Gotké miték sanévéknwudénké naané kutdégék, kényi kudi Gotna nyégaba kwaakwa bege: Got mawulé yadén pulak dé yak. Got Inoknét kure waarémarék yadén tulé Inok waga dé yak. ⁶ Guné Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naagunéran guné Got mawulé yadéka pulak yaké guné yo. Guné Got wale raké mawulé yagunéran guné guna mawuléba kéga waké guné yo, “Got dé ro. Wuné dérét kutdégte dé wale raké mawulé yawuréran dé wunat kutkalé yaké dé yo. Wan adél.” Naate wate guné Got wale raké guné yo.

⁷ *Déknyényba ran nak du déku yé Noa, dé wawo Gotké miték sanévéknwute déku kudiké dé “Adél” naak. Noa vémarék yadén mu bari yaaké yadéka dé Got Noat wakwek. Wakwedéka déku kudi miték véknwute wadén pulak yate dé sip nak yak. Yatakne dé déku taakwa baadi wale wani sipba wulae radaka apakélé kwayé kwaléka de miték rak. Wani sipba wulaamarék yan du taakwa de akwi gu ke kiyaasadak. Apakélé kwayé yaaké yaléka wani sipba wulaamarék yan du taakwa de kutdégék, Noa yéknwun mu male yadéka de kapéredi mu yadanké. Noa Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naadéka Got déké dé wak, “Noa wan yéknwun mu yakwa du.”

Ebrayam

⁸ *Déknyényba ran nak du déku yé Ebrayam, dé wawo Gotké miték sanévéknwute déku kudiké dé “Adél” naak. Got Ebrayamét waadéka dé

* **11:7:** Jen 6:13-22 * **11:8:** Jen 12:1-5; Ap 7:2-4

Gotna kudi miték véknwuk. Véknwute, Got déké kwayéké wadén képmaat yéké nae, déku gayé kulaknyénnyakné dé yék. Yéte dé yédéran yaabuké kaapuk kutdéndén.⁹ Gotna kudi miték véknwute dé bakna yék. Ye Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naate dé Got kukba déké kwayédéran képmaaba rak. Nak képmaaba yaan du pulak rate dé apa yakwa ga kaapuk kaadén. Meme sépat kétaape dé ga kaak. Kaatakne wani ga kure yéte dé wani képmaaba yeyé yeyak, déku nyaan Aisak, déku gwaal Jekop wale. Wani dut wawo wani képmāa kwayéké nae Got dé bérét wak, “Wan adél.” Naate dé wak.¹⁰ Ebrayam meme sépat kétaape kaadén gaba radéka déku mawulé wani gaké kaapuk kapére yadén. Dé Gotna gayét wulaaké dé raségék. Wani gayé tésaakuké dé yo apuba apuba. Got kapm dé wani gayé yak.

¹¹ Ebrayamna taakwa léku yé Sera lé wawo Gotké miték sanévéknwute déku kudiké lé “Adél” naak. Lé gwalepa ye nyaan kéraakaapuk yaléka dé Got lérét wak, “Nyéné nyaan kéraaké nyéné yo. Wan adél.” Naate wadéka lé wak, “Wuné nyaan kéraawuruké Got débu wak. Wuné nyaan kéraaké wuné yo.” Naate waléka Got léké apa kwayédéka lé nyaan kéraak.¹² *Kéraaléka Ebrayam gwalepa ye kiyaaké yate dé wani nyaanna yaapa yak. Yadéka kukba déku képmawaara wupmalemu de rak, nyétba tékwa kun kwaaré wupmalemu tédakwa pulak. Du Ebrayamna képmawaara naaknwuké de yapatiyu, wupmalemu radakwa

* **11:12:** Ro 4:19; Jen 15:5

bege.

¹³ Wani du taakwa Gotké miték sanévéknwute déku kudiké “Adél” naate re de kiyaak. De kényi kékmaaba radan tulé Got déknyényba wadén pulak derét kaapuk kutkalé yadén. Yadéka de deku mawuléba wak, “Got wadén pulak kukba naanat kutkalé yaké dé yo. Wan adél. Naané kényi kékmaaba rate nak gena du taakwa pulak naané ro. Naané kékmaaba nak kékmaat yeyé yeyakwa du taakwa pulak naané ro. Naané kukba ranaran gayéké sanévéknwute naané yéknwun mawulé yo.” Naate watakne Gotké miték sanévéknwute de kiyaak. ¹⁴ Naané kutdengék. Waga wakwa du taakwa miték rasaakudaran gayéké de sékalu. ¹⁵ De waga wate déknyényba yaadan gayéké sanévéknwudo mukatik, de tépa gwaamale yékatik de yak. ¹⁶ De waga kaapuk yadan. De kényi kékmaaba tékwa gayéké kaapuk sanévéknwudan. De Gotna gayéké de mawulat kapére yak. Yadaka Got deku gayé débu miték yak. Yadéka nak du taakwa déké de wo, “Got wan deku némaan ban.” Naate wadaka Gotna mawulé wani kudiké dé yéknwun yo.

¹⁷⁻¹⁸ *Déknyényba Got dé Ebrayamét wak, “Ména kékmaawaara wupmalemu raké de yo. Ména nyaan Aisak némaan ye nyaan kéraadu déku kékmaawaara wupmalemu raké de yo.” Naate watakne Ebrayamna mawulé yaknwute dé dérét wak, “Méné ména nyaan Aisaknét viyae wunéké tiyaaké méné yo.” Naate wadéka Ebrayam kéga kaapuk wadén, “Wuna nyaan

* **11:17-18:** Jen 22:1-14; Je 2:21-22

nakurak male. Wuné dérét viyaawuréran yaga pulak wuna képmawaara wupmalemu yaké de yo?” Naate wamarék yate dé déku nyaanét viyae Gotké kwayéké dé yak. ¹⁹ Yate déku mawuléba dé wak, “Dé kiyaadéran wan bakna mu. Got wadu dé tépa nébéle raapké dé yo. Wan adél.” Naate watakne déku nyaanét viyaaké yadéka Got dé dérét wak, “Méné, Ebrayam, ména nyaanét viyaamarék yaké méné yo.” Naate wadéka Ebrayam déku mawuléba dé wak, “Wuné wuna nyaanét viyaawuru mukatik dé kiyaakatik dé yak. Bulaa dé kiyaamarék yaké dé yo. Wuné wale raké dé yo.” Naate dé wak.

Aisak, Jekop, Josep

²⁰ *Aisak Gotké miték sanévéknwute dé déku mawuléba wak, “Got wadén pulak naanat kutkalé yaké dé yo. Wan adél.” Naate wate dé déku nyaan vétik Jekop bét Isot wak, “Kukba Got bénat kutkalé yaké dé yo.”

²¹ *Jekop wawo Gotké miték sanévéknwute dé déku mawuléba wak, “Got wadén pulak naanat kutkalé yaké dé yo. Wan adél.” Naate wate kiyaaké yate dé déku gwaal vétit wak, “Got bénat kutkalé yaké dé yo.” Jekop sétowe tédekwa baagé sétowe téte Gotna yéba kevérékte dé wani kudi wak, déku nyaan Josepna nyaan vétit.

²² *Josep wawo Isipba rate Gotké dé miték sanévéknwuk. Sanévéknwute kiyaaké yate dé wak, “Got débu wak, guné Isrelna du taakwa kényi képmaa kulaknyénytakne guna képmaat

* **11:20:** Jen 27:27-29, 39-40
Jen 50:24-25

* **11:21:** Jen 48:15-16

* **11:22:**

yégunéranké. Wadén pulak guné yéké guné yo. Wan adél.” Naate watakne dé derét wakwek, de déku gaaba ségwi kérae kure yédaran kępmaaba rémdoké.

Moses

²³ *Kukba Isrelna du taakwa Isipba wekna radaka Mosesna nępwa Gotké míték sanévéknwute bét wak, “Got dé wak, naané Isrelna du taakwat kutkalé yadéranké. Wan adél.” Naate wabétka wani tulé dé Isipna némaan ban déku yé Pero, dé Isipna du taakwat wak, “Isrelna taakwa du nyaan kéraado guné akwi du nyaanét viyaapérékgé guné yo.” Naate wadéka kukba wani taakwa lé Mosesnyét kéraak. Kéraaléka dé yéknwun nyaan dé rak. Radéka nępwa véte bét wak, “Got dérét kutkalé yaké dé yo.” Naate watakne bét Pero wakwedén kudiké kuk kwayémuké wup yamarék yate, bét nyaanét baapmu kupuk paakutaknabétka dé rak. ²⁴⁻²⁵ *Radéka kukba némaan ban Perona takwanyan Mosesnyét véte dérét lé kure yék. Kure yéléka kukba dé némaan ye Gotké míték sanévéknwute dé wak, “Isrelna du taakwa wan wuna kém. De Gotna du taakwa de. Got derét kutkalé yaké dé yo. Wan adél. Wuné de wale raké wuné yo. Perona gwaal ramarék yaké wuné yo.” Naate watakne dé Perona ga kulaknyénytakne Isrelna du taakwa wale raké dé mawulé yak. Wani tulé Isipna du Isrelna du taakwaké apa jébaa kwayédaka de apa kaagél kurék. Moses Perona kém wale némaan du rate de wale keni

* **11:23:** Eks 1:22, 2:1-2 * **11:24-25:** Eks 2:10

képmaana yéknwun mu walkamu tulé kéraaké mawulé yadu mukatik, dé Gotké kuk kwayékatik dé yak. Waga yamuké kélik yate dé Gotna du taakwa wale rate de wale kaagél kutké dé mawulé yak. ²⁶ Yate dé wak, “Wuné némaan du rate Isipna yéknwun gwalmu kéraawuréran wan bakna mu. Wuné Gotna du taakwa wale rawuréran Got naanat kutkalé yaké dé yo. Wan némaa mu. Wuné Gotna du taakwa wale rawuru de wunat wasélékdarán wan bakna mu.” Naate dé wak. Isipna du Mosesnyét yadan pulak, kukba nak du de Got wadén ban Kraisyét waséléknék.

²⁷ Moses Gotké miték sanévéknwute déku mawuléba dé wak, “Got déknyényba wadén képmāa naanéke tiyaaké dé yo. Wan adél.” Naate watakne Gotna kudi véknwute Isip kulaknyénytakne dé yék. Isipna némaan ban rékaréka yadéranké wup yamarék yate dé yék. Gorét vémarék yate, déké miték sanévéknwute, dérét vé pulak yate, déku mawuléba apa yate dé yék. ²⁸* Got dé Mosesnyét wak, “Wuné wuna kudi kure dawulikwa dut wawuru dé Isipba rakwa duna akwi maknanyanét viyaapérékgé dé yo. Wuna du taakwa sipsipmét viyae sipsipna wény deku gana gwéspétéba kavidaran wuné véte wawuru wuna du wani gaba rakwa nyaanét viyaapérékmarék yaké dé yo.” Naate wadéka Moses Gotké miték sanévéknwute dé wak, “Got wadén pulak naanat kutkalé yaké dé yo. Wan adél.” Naate watakne dé Isrelna du taakwat wakwek, de wény waga kavidoké.

* **11:28:** Eks 12:21-23

Wupmalemu Isrelna du taakwa de Gotké miték sanévéknwuk

²⁹ *Isrelna du taakwa Gotké miték sanévéknwute de wak, “Dé dé wak, naanat kutkalé yadéranké. Wan adél.” Naate wate de kus nak saknwat yéké de yak. Wani kusna yé “Gwaavé Kus”. Wani kus puké yadaka Got wadéka gu nyédéba kepukadéka képmaa nyédéba dé ték. Tédéka de wani képmaaba miték de yék, kus nak saknwat. Yédaka Isipna du de yén pulak yédaka dé gu derét kutnyélépdéka gu ke de kiyaasadak.

³⁰ *Kukba wani Isrelna du taakwa Gotké miték sanévéknwute de wak, “Got dé wak, naanat kutkalé yadéranké. Wan adél.” Naate watakne wadén pulak yate de Jerikot wulaamarék yate gidan apakélé raatmu tékwaba de kaapaba gwaadé yaalak. Nyaa nak taaba sékét nak taababa kayék vétik kaapaba yeyé yeyate de gwaadé yaalak. Waga yadaka wani gayéna raatmu akérédéka de Isrel Jerikot wulaak. ³¹ *Jerikoba rakwa taakwa nak léku yé Reyap, déknyényba yaabuba tékwa taakwa lé rak. Kukba lé Gotké miték sanévéknwute déku kudiké lé “Adél” naak. Yate Isrelna du vétik wani gayéké kutdéngké nae kawu téte akélak yaabétka lé bérét kutkalé yaléka bét maamaké paakwe bét miték yék. Reyap waga déknyényba yaléka Isrelna wupmalemu du kukba Jerikot yae Gotna kudi véknwumarék yakwa du taakwat viyaapérekte de lérét kaapuk viyaapérékdan.

* **11:29:** Eks 14:21-31
2:1-21, 6:25

* **11:30:** Jos 6:12-21

* **11:31:** Jos

³² Wupmalemu Isrelna du taakwa las wawo de Gotké miték sanévéknwute déku kudiké de “Adél” naak. Gidion, Berek, Samson, Jepta, Devit, Samyuel, Gotna yéba kudi wakwen nak du, yaga pulak deké wakweké wuné yo? Deké wakweké wuné yapatiyu, wupmalemu du bege. ³³ De Gotké miték sanévéknwute deku mawuléba de wak, “Naanat kutkalé yaké dé yo. Wan adél.” Naate wate de kéga yak. Las waariye de wupmalemu némaan duwat viyaak. Las de yéknwun mu male yadaka Got wadén pulak yate dé derét kutkalé yak. Las wadaka apakélé kwatbosa pulak derét kaapuk tidan. ³⁴ Lasnyét deku maama derét yaaba tupérekge mawulé yadaka wani yaa derét kaapuk yaanén. Lasnyét deku maama kulaat viyaapérekge mawulé yadaka de miték rak. Las apa yamarék yate Gorét apa kérae apat kapére yate, waariyate, de nak gena waariyakwa duwat viyaadaka de yaage yék. ³⁵ Taakwa las Gotké miték sanévéknwudaka kiyaan baadi kiyaan du tépa de nébéle raapmék.

Las deku maamana taababa radaka deku maama derét de wak, de Gotké kuk kwayétakne miték yédoké. Wadaka de wak, “Kaapuk. Naané Gotké kuk kwayémarék yaké naané yo.” Waga wate deku mawuléba de wak, “De naanat viyaado naané kiyaanaran naané nébéle raapme Got wale apuba apuba miték rasaakuké naané yo.” Naate watakne Gotké kuk kwayémuké kélik yadaka deku maama deku sépé yaalébaandaka de kiyaak. ³⁶ Lasnyét deku maama wasélékne baagat de viyaak. Lasnyét gitakne de raamény gaba taknak. ³⁷ Lasnyét matut de viyaapéreknek. Las-

nyét sépé nyédéba sékudaka de kiyaak. Lasnyét waariyadakwa kulaat de viyaapéréknék. Lasnyét derét yaalébaanké nae kapéredi mu yadaka de kaagél kutte, baapmu wut yamarék yate sipsip memena sépé giye, gwalmu yamarék yate de yeyé yeyak. ³⁸ Deku maama derét de wak, “Mé yaage yé. Naana gayéba ramarék.” Naate wadaka bakna yeyé yeyate de du ramarék taalat yékérak. De nébat waare yeyé yeyate matuba tékwa waagu képmaaba tékwa waaguba wawo de rak. De yéknwun mu yakwa du taakwa radaka nak du taakwa kapéredi mu yate deké kutdéngramarék yate de deké kuk kwayék.

³⁹ Wani du taakwa akwi Gotké miték sanévéknwute de wak, “Got dé wak, naanat kutkalé yadéranké. Wan adél.” Naate wadaka Got deké dé wak, “Wani du taakwa wunéké miték sanévéknwute yéknwun mu yakwa du taakwa de ro. Kukba miték rasaakuké de yo.” Naate wadéka wani tulé de kaapuk miték radan. ⁴⁰ Déknyényba Got dé wak, “Déknyényba rate wunéké miték sanévéknwun du taakwa kukba rate wunéké miték sanévéknwuran du taakwa wale, derét wuné kutkalé yaké wuné yo. Derét akwi kutkalé yawuru de akwi wuné wale miték rasaakuké de yo, apuba apuba.” Naate wate dé naané, deku kukba yaan du taakwaké wawo dé sanévéknwuk.

12

Jisasnyét véte déké miték sanévéknwuké naané
yo

¹ *Naané yaga pulak? Wakwewurén du

* 12:1: 1 Ko 9:24-25

taakwa wupmalemu rate déknyényba Gotké miték sanévéknwute, déku kudiké “Adél” naatakne, bulaa de naanat vu. Baadi kutdaka wupmalemu du taakwa ranyéwe rate védakwa pulak, wakwewurén du taakwa de naanat vu. Védakwaké sanévéknwute, wani du taakwa miték yadan pulak, naané wawo miték yaké naané yo. Kapéredi mawulé naana mawuléba témarek yaduké, naané akwi kapéredi mu kulaknyényké naané yo. Kulaknyénytakne yéknwun mu male yaké naané yo. Gwalmu nyégélké pétékwa du apa yadakwa pulak, naané apa yaké naané yo. Apa yate yéknwun mu male yaké naané yo. Wulkiyaa yamarék yate Got naanéke tiyaadén jébaa miték yaké naané yo. ² *Yate naané Jisasnyét véké sanévéknwuké naané yo. Déknyényba Jisas dé wak, “Got wunat kutkalé yaké dé yo. Wan adél.” Naate wadén pulak naané waké naané yo. Wate Gotké miték sanévéknwuké naané yo. Déknyényba de kapéredi mu yan duwat miba viyaapata taknadaka de nyékéri yak. Nak du Jisasnyét miba viyaapata taknadaka dé kiyaaké yate wani muké nyékéri yamarék yate yéknwun mawulé dé yak. Got wale miték rasaakudéranké sanévéknwute yéknwun mawulé dé yak. Bulaa Gotna yéknwun tuwa taababa dé ro, némaan duna taaléba.

Got naana mawulé kutnébulké yate dé kaagél tiyao

³ *Déknyényba Jisas keni kępmaaba radéka de kapéredi mu yan du déké kélik yate dérét de

* 12:2: Yi 1:3, 3:1

* 12:3: Mt 27:28-44

kapéredi mu yak. Yadaka apa yate dé Gotké kuk kaapuk kwayédén. Du gunat kapéredi mu yadaran guné Jisas yadénké mé sanévéknwu. Sanévéknwute guné apa yate déku jébaa kutsaakuké guné yo. Déku jébaa kutmuké wulkiyaa yamarék yaké guné yo. ⁴ Jisas kapéredi muké kuk kwayédéka déku maama dérét viyaapérékdaka déku wény dé akuk. Guné wawo kapéredi muké kuk guné kwayu. Kwayégunéka de gunat kaapuk wekna viyaapérékdan. Guné apa yate Jisasna jébaa kutsaakuké guné yo. ⁵⁻⁶ *Némaan Ban Got kényi kudi guné déku baadit wadéka dé déku nyégaba dé kwao:

Wuna nyaan, mé véknwu.

Mawulé yawurékwa du taakwa kapéredi mu yadaran wuné Némaan Ban rate derét yadan kapéredi mu wuné yakato.

Wuna jébaaba yaalan du taakwat “Wuna baadi,” naate wuné derét wuné viyao, de miték radoké.

Waga yawurékwa ké sanévéknwute, méné kapéredi mu yaménu wuné ménat yaménén kapéredi mu yakatawuru méné miték sanévéknwuké méné yo.

Ména mawulé miték tédu méné miték raménuké ménat viyaawuru, méné waga viyaawurénké yéknwun mawulé yaké méné yo.

Wani kudiké yékéyaak guné yak, kapu yaga pulak? Wani kudiké sanévéknwute guné wulkiyaa yamarék yate Jisasna jébaa kutsaakuké guné yo.

* **12:5-6:** Pro 3:11-12; Re 3:19

⁷ Mé véknwu. Akwi yaapa deku baadit viyaate derét de yakwatnyu, de yéknwun mawulé yate miték radoké. Got wawo gunat viyaate, dé gunat “Wuna baadi” naate, dé wawo dé gunat yakwatnyu. Guné déku baadi yéknwun mawulé yate miték ragunuké, dé waga yo. ⁸ Got déku akwi baadit dé waga yakwatnyu. Dé gunat viyaamarék yadéran guné guna mawuléba waké guné yo, “Naané Gotna baadi kaapuk. Dé naanéké dé kuk tiyaak. Naané yaapa kaapuk baadi naané.” Naate waké guné yo. ⁹ Kéni muké wawo mé sanévéknwu. Kéni képmaaba rakwa naana yaapabéré naanat yakwatnyéte naanat viyaadaka naané déké kuk kaapuk kwayénakwa. Naané deku kudi naané véknwu. Waga yanakwaké sanévéknwute, naana yaapa Got naanat yakwatnyéte naanat viyaadu naané déké kuk kwayémarék yate déku kudi miték véknwuké naané yo. Waga yanaran naané miték rasaakuké naané yo apuba apuba.

¹⁰ Kéni képmaaba rakwa yaapabéré mawulé yadakwa pulak yate walkamu kwaaré naanat yakwatnyéte naanat de viyaak. Naana yaapa Got naanat yakwatnyéte naanat dé viyao, naané dé rakwa pulak yéknwun mu male yate miték ranoké. ¹¹ Naana yaapa naanat yakwatnyéte naanat viyaadéka naané kaagél naané kuru. Kaagél kutnakwa tulé naané kélik yate naané yéknwun mawulé kaapuk yanakwa. Kukba naané yéknwun mu yaké kutdénge yéknwun mu yaké naané yo, dé naanat viyae yakwatnyédén bege. Yate naané yéknwun mawulé yate miték

rasaakuké naané yo.

Naané apa yaké naané yo

¹² Got gunat yakwatnyéte viyaadu guné yéknwun mawulé yaké guné yo. Wulkiyaa yakwa duna maan taaba apa yamarék yadéka bakna radakwa pulak, guné waga yamarék yaké guné yo. Guné apa yaké guné yo. Yate Gotna jébaa kutsaakuké guné yo. ¹³ Gotna kudi miték véknwumarék yakwa du taakwa, Gotna jébaaké mawulé vétik yakwa du taakwa de maan kapére yan du pulak de ro. Waga rate de Gotké yénakwa yaabuba kaapuk miték yédakwa. Guné Gotké yénakwa yaabuba miték yéké guné yo. Yégunéran wani du taakwa yagunékwa yéknwun mu véte de wawo yéknwun mu yate Gotké yénakwa yaabuba miték yéké de yo.

¹⁴ *Akwi du taakwa wale nakurak mawulé yate miték raké, guné apa jébaa yaké guné yo. Némaan Ban Got yéknwun mu yakwa du rakwa pulak, guné yéknwun mu yakwa du taakwa raké guné yo. Waga ramarék yagunéran guné Gorét vémarék yaké guné yo. ¹⁵ *Got wan naanéke miték véte yéknwun mawulé tiyaakwaban. Guné déké miték sanévékwnute jérawu yaké guné yo. Guna du nak Gotké kuk kwayémuké, guné jérawu yaké guné yo. Nak du déku mawuléba nyégi yadéran wani du miték ramarék yaké dé yo. Yate nak duna mawulé yaalébaanké dé yo. Guna du déku mawuléba nyégi yadu dé guna mawulé waga yaalébaanmuké, guné jérawu yaké guné yo.

* 12:14: Ro 12:18 * 12:15: Ep 4:31

16 *Guna du taakwa nak du taakwa wale kapéredi mu yamuké, guné jérawu yaké guné yo. Guna du taakwa, déknyényba ran du Iso Gotké kuk kwayén pulak, de Gotké kuk kwayémarék yaké de yo. Iso maknanyan rate Got dérét kutkalé yadéran kudiké dé kaapuk sanévéknwudén. Yate dé kadémuké male sanévéknwute dé Gotké kuk kwayék. 17 *Kukba nak mawulé yate dé wak, “Wuné kapéredi mu wuné yak. Wuné wani kadému kaké nae Gotké wuné kuk kwayék. Bulaa Got wunat kutkalé yaduké wuné mawulé yo.” Naate wate dé géraak. Géraadéka Got dérét kutkalé kaapuk yadén, dé déknyényba Gotké kuk kwayédén bege. Iso waga yadénké guné kutdénké.

Naané Saion nébat naané yu

18 *Isrel déknyényba védan mu guné kaapuk végunékwa. Got déku apa kudi derét wakweké yadéka de dé rakwa nébu ténét yék. Wani nébuna yé wan Sainai. Ye rate de vék nébuba apakélé yaa yaandéka yaatnyé waarédéka gaankété yadéka. Apakélé wimut dé kurék. 19-20 Kutdéka de véknwuk kaany waadéka Got némaa kudi wakwedéka. Got kéga dé wak, “Wuné kényi nébuba wuné ro. Kén wuna taalé. Du nak kényi nébuba yaaladéran guné dérét matut viyaagunu dé kiyaaké dé yo. Bulmakawu nak, sipsip nak, kényi nébuba yaaladéran guné dérét wawo matut viyaagunu dé kiyaaké dé yo.” Wani kudi véknwe de Isrelna du taakwa Mosesnyét wak, “Naané

* 12:16: Jen 25:33-34 * 12:17: Jen 27:32-40 * 12:18: Eks 19:12-20, 20:18-21

wani kudi tépa véknwumarék yanoké, méné Gorét waataké méné yo.” ²¹ Naate de wak, Got wak-wedén kudi véknwutakne wupmét kapére yadan bege. Yadaka Moses wawo wani mu véte dé wak, “Wuné wupmét kapére yawuréka wuna sépé dé génu.” Naate dé wak.

²² *Guné Jisas Kraisna jébaaba yaalan du taakwa, guné Sainai nébat kaapuk yégunén. Guné Gotna kudi véknwute, wup yamarék yate, guné kutdengék. Guné nak nébat guné yu. Wani nébuna yé wan Saion. Gotna gayéba dé tu. Apuba apuba rasaakukwa ban Gotna gayét guné yu. Wani gayé wan Gotna gayé Jerusalem. Wani gayéba de Gotna kudi kure giyaakwa du wupmalemu de ro. Du nak derét naaknwuké yapatiké dé yo, wupmalemu radakwa bege. ²³ De Gotna du rate déké yéknwun mawulé yate déku yéba kevérekte waba de ro. Jisas Kraisna jébaaba yaalan du taakwa wawo de waba ro. Got wani du taakwana yé débu kavik, déku gayéba rakwa nyégaba. Got wawo dé waba ro. Dé apakélé kot véknwukwa némaan ban rate akwi du taakwa yadan muké kudi wakweké dé yo. Déknyényba dé déku du taakwat dé wak, “Guné yéknwun du taakwa guné ro.” Naate wadén du taakwa kiyaadak deku wuraanyan Gotna gayéba de miték rasaaku. Guné wawo wani gayét guné yu. ²⁴ *Jisas wawo wani gayéba dé ro. Gotna kulé kudi Jisas débu naanat wakwek. Kéga dé wak, “Got gunat kutkalé yadu guné miték rasaakuké guné yo. Wan adél.” Naate wadéka

* **12:22:** Re 21:2, 5:11 * **12:24:** Yi 8:6; Jen 4:10

de dérét viyaadaka kiyaadéka déku wény dé akuk. Déknyényba ran du Ebel kiyaadéka déku wény dé akuk. Got Ebelna wény vétakne dérét viyaapéreknén dut dé yadén kapéredi mu dé yakatak. Got Jisasna wény vétakne yéknwun mu kaatate dé du taakwat kutkalé yo. Yate dé du taakwa yadan kapéredi mu dé yatnyéputiyu.

Naané jérawu yaké naané yo

²⁵ *Guné jérawu yaké yo. Guné Gotna kudi véknwute wadéka pulak yasaakuké guné yo. Déku kudiké kuk kwayémarék yaké guné yo. Déknyényba ran du Moses Gotna kudi Isrelna du taakwat wadéka de déku kudiké kuk kwayédaka Got yadan kapéredi mu dé derét yakatak. Got waga derét yakatatakne yaga pulak naanat yaké dé yo? Jisas Krais Gotna gayéba rate dé naanat Gotna kudi wakweyo. Naané déku kudiké kuk kwayénaran Got yanan kapéredi mu némaanba yakataké dé yo. ²⁶ *Déknyényba Got Sainai nébuba rate déku apa kudi Isrelna du taakwat wadéka dé képmāa ségénék. Bulaa Got débu wak, “Wuné tépa wawuru képmāa ségénké dé yo. Nyét wawo ségénké dé yo.” ²⁷ Naate wadéka naané kutdengék. Got tépa wadu képmāa nyét wawo ségéndu Got yadén akwi mu kaapuk yaké dé yo. Yadu Gotna gayé ségénmarék yate miték tésaakuké dé yo.

²⁸ Got némaan ban rate naanéké miték védéran taalé ségénmarék yaké dé yo. Yadu naané Gotké yéknwun mawulé yaké naané yo. Yate

* **12:25:** Yi 2:1-3, 10:28-29 * **12:26:** Eks 19:18

déké miték sanévéknwute mawulé yadékwá pulak yaké naané yo. Naané wup yate déké mawulé yate déké waadé daaké naané yo. Yate déku yéba kevérékgé naané yo. ²⁹ Naana némaan ban Got wan apakélé yaa pulak. Apakélé yaa yaane akwi mu yaalébaandékwa pulak, dé akwi kapéredi mu yaalébaanké dé yo. Waga yadéranké sanévéknwute, naané wup yate déké waadé daate déku yéba kevérékgé naané yo.

13

Naané Jisas Kraisna jébaaba yaalan nak du taakwaké mawulat kapére yaké naané yo

¹ *Guné Jisas Kraisna jébaaba yaalan du taakwa, guné déku jébaaba yaalan nak du taakwaké mawulat kapére yaké guné yo. ² *Nak geba yaan du taakwa guna gat yaado guné derét kutkalé yaké guné yo. Déknyényba Gotna kudi kure giyaakwa du las yaadaka de du taakwa las déké kutdénngmarék yate derét de kutkalé yak. Ye kukba de kutdénngék déké. Guné, de yan pulak, kutdénngmarék yagunékwa du taakwat kutkalé yagunéran, sal kukba guné kutdénngké guné yo? Guné kępmaaba rakwa duwat kutkalé kaapuk yagunén. Guné Gotna kudi kure giyaakwa duwat guné kutkalé yak.

³ *Némaan du las Jisas Kraisna jébaaké kélik yate wadak déku jébaaba yaalan du taakwa las raamény gaba de ro. Guné déké yékéyaak yamarék yaké guné yo. Guné raamény gaba

* 13:1: Jo 13:34 * 13:2: 1 Pi 4:9 * 13:3: Mt 25:36

ragunu mukatik guna du taakwa gunéké sanévéknwudoké mawulé yagunu. Guné kaapaba ragunu de raamény gaba rado guné deké sanévéknwute deké mawulé lékgé guné yo. Nak du de Jisas Kraisna jébaaba yaalan du taakwat yaalébaandaka de kaagél kuru. Wani du taakwaké wawo yékéyaak yamarék yaké guné yo. Deké sanévéknwute deké mawulé lékgé guné yo, guné wawo Jisasna jébaa kutgunékwa bege.

⁴ Guné taakwa yagunéran wan yéknwun. Guné du, guna taakwa wale miték raké guné yo. Guné taakwa, guna du wale miték raké guné yo. Nak du taakwa wale kapéredi mu yamarék yaké guné yo. Guné du, nak duna taakwa kéraamarék yaké guné yo. Guné taakwa, nak taakwana dукé yémarék yaké guné yo. Guné kutdengék. Du taakwa wani kapéredi mu yadaran Got yadan kapéredi mu derét yakataké dé yo.

⁵ *Got dé wak, “Wuné gunat kulaknyénymarék yaké wuné yo. Wuné gunéké kuk kwayémarék yaké wuné yo. Wan adél.” Naate wadén kudi déku nyégaba dé kwao. Wani kudiké sanévéknwugunu guna mawulé yéwaaké génmarék yaké dé yo. Guné kutgunékwa muké kéga waké guné yo, “Wan yéknwun. Wan yaakwak naanéké.” Naate wate guné yéknwun mawulé yaké guné yo, kutgunékwa muké.

⁶ *Yate Got naanat kulaknyénymarék yadéranké kutdengte, wup yamarék yate, naané nak nak kéga waké naané yo:

* **13:5:** Jos 1:5; 1 Ti 6:8-10 * **13:6:** Sam 118:6

Naana Némaan Ban Got wunat dé kutkalé yo.

Wuné wup yamarék yaké wuné yo.

Képmaaba rakwa du wunat yaalébaanmarék yaké de yo.

Wani kudi déknyényba du nak kavitaknadéka dé Gotna nyégaba kwao.

Naana némaan duna kudi véknwuké naané yo

⁷ Déknyényba némaan du de gunat Gotna kudi wakwek. Wakwete Jisas Kraiské miték sanévéknwute, déku kudiké “Adél” naate, yéknwun mu yate de guné wale rak. Guné deké sanévéknwuké guné yo. Sanévéknwute de Jisas Kraiské miték sanévéknwudan pulak, guné déké miték sanévéknwuké guné yo.

⁸ Jisas Kraiské dé rasaaku. Déknyényba yadén pulak bulaa dé yo. Kukba wawo waga male yaké dé yo. ⁹ Waga radékwaké sanévéknwute gunat wuné wakweyo. Du las gunat kés pulak nak pulak kulé kudi wakwedo guné jéraru yaké guné yo. Guné deku kudi véknwute wadan pulak yate Gotké yénakwa yaabu kulaknyénymuké, guné jéraru yaké guné yo. De apa kudi kadémuké wate, kadémuké las de yaakéru. Déknyényba du taakwa kadémuké yaakétdan kudi véknwute wadan pulak yadaka deku mawulé kaapuk miték tédén. Got naané miték véte yéknwun mawulé tiyaadéka naana mawulé miték dé tu. Guné Gotna kudi male véknwuké guné yo.

Kéga yanoké dé Got mawulé yo

¹⁰ Moses wakwen apa kudi véknwukwa du Gotna gaba jébaa yate de kwaami viyae

Gotké kwayésaaku. Waga kwayédaka de Jisas Kraiské kaapuk sanévéknwudakwa. Dé yadan kapéredi mu yatnyéputiké kiyaadénké kaapuk sanévéknwudakwa. Jisas Krai derét kutkalé yamarék yaké dé yo, déké miték sanévéknwumarék yadakwa bege. ¹¹ Gotké jébaa yakwa nyédé duna némaan du, Got du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiduké, de meme bulmakawu viyae deku wény kérae kure wulao, awula nyédé gat. ¹² *Kwaami kérae gayé kulaknyénytakne kaapaba de yaaba tu. Waga yadakwa pulak, dé Jisas yak. Dé du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiké nae dé gayé kulaknyénytakne kaapaba apa kaagél kure kiyaadéka déku wény dé akuk. Du taakwa yadan kapéredi mawulé kutnébulké nae dé kaapaba apa kaagél kure kiyaadéka déku wény dé akuk. ¹³ *Jisasna maama dérét kure ye gayé kulaknyénytakne de kaapaba dérét kapéredi mu de yak. Naané nak duna paaté kulaknyénytakne Jisasna jébaa male yaké naané yo. Naané waga yano de déku maama naanat kapéredi mu yadaran wan yéknwun. ¹⁴ *Apuba apuba rasaakunaran gayé kényi képmaaba kaapuk tékwa. Naané kényi képmaaba rate kukba rasaakunaran gayéké naané sanévéknwu. Sanévéknwute yéknwun mawulé yate Jisasna du taakwa rano de naanat kapéredi mu yadaran naané dé wale kaagél kutké naané yo. Waga kutnaran wan yéknwun.

* **13:12:** Jo 19:17 * **13:13:** 1 Pi 4:1, 14 * **13:14:** Yi 11:16

15 *Naané meme bulmakawu viyae Gotké kwayémarék yaké naané yo. Waga yamarék yaké naané yo. Kéga yaké naané yo. Naané Jisas Kraiské miték sanévéknwute déké yéknwun mawulé yate Gotna yéba kevéérékgé naané yo. 16 *Guné Gotké meme bulmakawu viyae kwayémarék yate kéga yaké guné yo. Guné du taakwat kutkalé yasaakuké guné yo. Yate guné gwalmu kure rate gwalmu yamarék yakwa du taakwaké kwayéké guné yo. Waga yagunéran Got gunéké yéknwun mawulé yaké dé yo.

17 *Jisas Kraisna jébaaba yaalan du las guna némaan du rate gunéké de miték vu, guna mawulé miték téduké. Gaan nyaa wulkiyaa yamarék yate gunat de kutkalé yo. Yadakwaké sanévéknwute, guné deku kudi véknwute wadakwa pulak yaké guné yo. Kukba Got apakélé kot véknwukwa némaan ban rate gunat kutkalé yadan jébaaké kudi wakweké dé yo. Guné deku kudi véknwute wadakwa pulak yagunéran de yéknwun mawulé yate yéknwun jébaa yaké de yo. Guné deku kudi véknwumarék yate, wadakwa pulak yamarék yagunéran de nyégi yate, yéknwun jébaa yamarék yaké de yo. Waga yate de gunat kutkalé yamarék yaké de yo.

Got naanat kutkalé yaduké dérét waataké guné yo

18 Gunat wuné wakweyo. Got naanat kutkalé yaduké guné dérét waatasaakuké guné yo. Naané kutdengék. Naana mawulé miték dé tu. Tédéka

* 13:15: Sam 50:14, 23 * 13:16: Pl 4:18 * 13:17: 1 Te 5:12

naané apuba apuba yéknwun jébaa male yaké naané mawulé yo. Waga kutdénge gunat wuné wakweyo, guné Gorét naanéke waatagunuké. ¹⁹* Nak muké wawo wuné gunat wakweyo. Wuné gunéke bari gwaamale yaawuruké guné Gorét waataké guné yo.

²⁰⁻²¹ *Got naané déku du taakwaké miték védéka naané nakurak mawulé yate miték ro. Déknyényba dé wak, “Du taakwat kutkalé yaké wuné yo. Kutkalé yawuru de miték rasaakuké de yo apuba apuba. Wan adél.” Naate watakne dé Jisasnyét wadéka giyae naanat kutkalé yaké kiyaadéka déku wény dé akuk. Kukba Got wadéka dé Jisas nébéle raapme rémdan waagu kulaknyénytakne dé naana Némaan Ban rasaaku. Sipsipké téségékwa du deku sipsipké miték védakwa pulak, dé naana Némaan Ban Jisas naané déku du taakwaké dé miték vu. Got waga wadénké wuné dérét wuné waato. Dé gunat kutkalé yaké dé yo. Yadu guné déku kudi véknwute wadéka pulak yaké guné yo. Guné Jisas Kraisnyét apa kérae Gotna kudi véknwute mawulé yadéka pulak yaké guné yo. Waga wuné Gorét waato. Naané Jisas Kraisna yéba kevéreké naané yo apuba apuba. Wan adél.

Deké dé yéknwun mawulé yo

²² Jisas Kraisna jébaaba yaalan du taakwa, gunat wuné wakweyo. Gunéke kawiwurén nyégaba wan wap kudi male wuné kavik. Guné wani kudi

* **13:19:** Ro 15:30 * **13:20-21:** Jo 10:11, 18; 1 Te 5:23; 1 Pi 5:10; Pl 2:13

yéknwute yéknwun mawulé yate wawurén pulak yaké guné yo.

²³ Naané wale Jisasna jébaa yakwa du Timoti, raamény ga kulaknyénytakne yaale bulaa dé kaapaba ro. Radékwaké kutdénnggunuké wuné mawulé yo. Dé wunéké bari yaadéran ané vététi gunéké yaaké ané yo.

²⁴ Naané yéknwun mawulé naané yo, guna némaan duké, waba rakwa Gotna akwi du taakwaké wawo. Derét waga wakweké guné yo. Jisas Kraiswa jébaaba yaale Italiba yaan du taakwa yéknwun mawulé de yo, gunéké. Yate wadaka gunat wuné wakweyo. ²⁵ Got gunéké mawulé lékte gunat kutkalé yaduké wuné dérét waato.

Wani wuné wakwebutik.

Gotna Kudi
The New Testament in the Maprik dialect of the
Ambulas Language
Nupela Testamen long tokples Maprik long Niugini
copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambulas (Maprik) (Ambulas)

Dialect: Maprik

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

b436d84b-26dc-54d0-bff0-26a2d25c90de